

Väzba

Rozhodovanie

JUDIKATÚRA

doc. JUDr. Miloš Deset, PhD.

Vzor citácie: Vzor citácie: Väzba – Rozhodovanie – Judikatúra/Deset, M., Žilina:
EUROKÓDEX, s. r. o., 2022, 529 s.

„Spravodlivosť je pevná a trvalá vôľa priznávať každému,
čo mu právom patrí.“

Ulpianus Domitius

Väzba – Rozhodovanie – Judikatúra

Judikatúru zostavil: doc. JUDr. Miloš Deset, PhD.

Žilina: EUROKÓDEX, s. r. o., máj 2022. 529 s.

ISBN 978-80-8155-116-1

www.eurokodex.sk

Spoločný predhovor k dielam

Väzba – Dôvody a lehoty – Judikatúra a Väzba – Rozhodovanie – Judikatúra

Väzba v trestnom konaní predstavuje najzávažnejší a najin vazívnejší zaisťovací prostriedok zaistenia osôb na účely trestného konania, najmä vo vzťahu k obvinenému a jeho základným právam a slobodám, predovšetkým osobnej slobode. Práve kvôli závažnosti tohto zaisťovacieho prostriedku, s ktorým sú nevyhnutne spojené takéto zásahy, sa väzba označuje ako prostriedok zaistenia osôb (obvinených) *ultima ratio*, tzn. že do väzby by mali byť obvinení braní iba vtedy, ak neexistuje iná možnosť, ako dosiahnuť účel trestného konania, najmä ak berieme ohľad na to, že vo výkone väzby sú osoby (obvinených), ktoré sú z formálneho hľadiska nevinné.

Hoci väzba znamená porovnateľný zásah do osobnej slobody ako trest odňatia slobody bez možnosti podmieneného odkladu, väzba nemá sankčnú povahu. Pri rozhodovaní o väzbe sa nerozhoduje o otázke viny a trestu, preto sa ani dôkazy nehodnotia vo vzťahu k týmto otázkam, ale výlučne iba vo vzťahu k materiálным a formálnym podmienkam väzby, vrátane dôvodov väzby.

Väzba nie je trestom, preto aj účel väzby je úplne iný ako účel trestu odňatia slobody. Podľa povahy konkrétnych skutočností naplňajúcich konkrétne dôvody väzby môže ísť napríklad o zabránenie úteku obvineného (úteková väzba), marenia objasňovania skutočností závažných pre trestné stíhanie (kolúzna väzba) alebo pokračovania v trestnej činnosti (preventívna väzba).

No práve dôvody väzby celkom jasne ukazujú, že aj napriek naznačeným závažným súvislostiam realizácie tohto zaisťovacieho prostriedku, väzba je v mnohých prípadoch nevyhnutným prostriedkom na dosiahnutie účelu trestného konania. Pri jej realizácii, rozhodovaní o samotnej väzbe aj súvisiacich otázkach, však treba postupovať striktnie v zmysle zákona.

Predkladaný výber súdnych rozhodnutí je zameraný na tieto aj veľa ďalších skutočností týkajúcich sa väzby. Celá zbierka právnych viet je prehľadne a tematicky rozdelená na niekoľko častí a zaoberá sa ústavnou a trestno-procesnou charakteristikou väzby, materiálными a formálnymi podmienkami väzby vrátane dôvodov väzby, lehotami a trvaním väzby, rozhodovaním o väzbe, prostriedkami nahradenia väzby, opätovnou väzbou a nakoniec aj väzbou v právnom styku s cudzinou a v európskom trestnom práve.

Verím, že tento výber súdnych rozhodnutí pomôže čitateľovi získať lepší prehľad a orientáciu v judikatúre slovenských súdov, a tým aj vo výklade niektorých otázok týkajúcich sa väzby.

November, 2021

doc. JUDr. Miloš Deset, PhD.

O autorovi

Doc. JUDr. Miloš Deset, PhD.

Študoval na Katedre trestného práva a kriminológie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave na dennom doktorandskom štúdiu od roku 2006 do roku 2009 a odvtedy pôsobil na tejto katedre ako odborný asistent a po úspešnej habilitácii v roku 2018 na nej pôsobí ako docent. Od roku 2019 do roku 2021 bol aj členom Katedry trestného práva, kriminológie, kriminalistiky a forenzných disciplín Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Učí trestné právo hmotné, trestné právo procesné, kriminológiu a kriminalistiku. Ako doktorand sa vo svojej vedeckej a publikačnej činnosti venoval témam, ako napríklad organizovaný zločin, domáce násilie, ekonomická kriminalita a rôznym trestno-procesným otázkam. Ako odborný asistent pokračoval v skúmaní problematiky organizovaného zločinu, zaoberal sa aj niektorými kriminologickými otázkami, terorizmom či hmotnoprávnou úpravou vrážd, pri ktorých skúmal najmä pohnútku a vopred uváženu pohnútku. Publikoval aj na rôzne trestno-procesné témy týkajúce sa najmä prostriedkov zabezpečovania informácií dôležitých pre trestné konanie v súvislosti s právom na súkromie. Je zodpovedným riešiteľom jedného vedecko-výskumného projektu VEGA a spoluriešiteľom ďalších vedeckých projektov VEGA a APVV. Počas svojho pôsobenia v akademickom prostredí absolvoval jednomesačný študijný pobyt na Právnickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe, dvojtýždenný študijný pobyt na Fakulte práva a politických vied Teheránskej univerzity v Teheráne a aktívne sa zúčastnil viacerých medzinárodných vedeckých konferencií, napríklad v Oxforde, Viedni, Barcelone, Prahe, Brne, Olomouci, Bratislave, Banskej Bystrici, Košiciach a v Trnave.

Judikatúra k väzbe – rozhodovanie

Predkladaný výber 70 súdnych rozhodnutí je zameraný na rôzne aspekty týkajúce sa väzby. Celá zbierka je prehľadne a tematicky rozdelená na niekoľko častí. Zaoberá sa ústavnou a trestno-procesnou charakteristikou väzby, materiálnymi a formálnymi podmienkami väzby vrátane dôvodov väzby, lehotami a trvaním väzby, rozhodovaním o väzbe, prostriedkami nahradenia väzby, opätovnou väzbou a nakoniec aj väzbou v právnom styku s cudzinou a v európskom trestnom práve.

Obsah

1 ROZHODOVANIE O VÄZBE

1	K rozhodovaniu sudcu pre prípravné konanie o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby.....	1
2	K následkom postupu polície v prípravnom konaní, ktorá nepredloží celý získaný spisový materiál v súvislosti s rozhodovaním o väzbe	6
3	K základnému právu na osobnú slobodu.....	16
4	Základné právo na osobnú slobodu a rozhodovanie o väzbe obžalovaného	23
5	Ďalšie trvanie väzby	32
6	Právo požadovať prepustenie z vyšetrovacej väzby	38
7	Právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby.....	45
8	Obmedzenie osobnej slobody väzbou	53
9	Rozhodovanie o právnych prostriedkoch nahradenia väzby	61
10	Právo na súdnu ochranu v súvislosti s periodickým skúmaním dôvodnosti väzby	67
11	Neumožnenie nahliadnutia do trestného spisu.....	75
12	Nedodržiavanie požiadavky neodkladnosti a urýchlenia rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby	86
13	K preskúmaniu rozhodnutia súdov.....	97
14	Nedostatok odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu nemožno zhojiť doplnením chýbajúcej argumentácie predsedom senátu mimo opravného konania.....	116
15	Sťažnosť proti väzbe.....	123
16	Pokračovanie v trestnom stíhaní ako podmienka vzatia obvineného do väzby	128
17	Zákonný sudca, kontradiktórnosť a rovnosť zbraní ako prvky spravodlivého procesu. Väzba podľa čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Listiny základných práv a slobôd.....	137
18	Vzatie zadržanej osoby do väzby.....	150
19	Procesné práva obvineného v konaní o väzbe.....	162
20	Príkaz na neodkladné prepustenie sťažovateľa z väzby	177
21	Príslušnosť súdu na rozhodnutie o väzbe po podaní obžaloby v prípade postúpenia veci inému súdu	190
22	Rozhodovanie o väzbe a princípy spravodlivého súdneho konania.....	199
23	Procesné práva obvineného v konaní o väzbe.....	207

24	Rozsah prieskumnej povinnosti sudcu pre prípravné konanie a postup prokurátora v zmysle § 79 ods. 2, ods. 3 Tr. por.	219
25	Subjekt rozhodujúci v súdnom konaní o väzbe zatknutého obvineného	223
26	Ochrana osobnej slobody	225
27	Náležitosti preskúmania zákonnosti väzby a právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby	231
28	Porušenie napr. základného práva na osobnú slobodu fyzickej osoby, neznamená to automaticky zánik väzobných dôvodov.....	238
29	Škodové nároky vzniknuté v súvislosti s väzbou	250
30	Povinnosť súdu rozhodnúť o návrhoch obvineného na nahradenie väzby	265
31	Rozhodovanie o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby ako garancia práva na osobnú slobodu	271
32	Obmedzenie osobnej slobody. Trvanie väzby.....	277
33	Rozhodovanie o väzbe	288
34	K postupu dovolacieho súdu pred vzatím obvineného do väzby.....	296
35	Obmedzenie osobnej slobody väzbou	310
36	Právo na spravodlivé súdne konanie a kvalita odôvodnenia rozhodnutia o ďalšom trvaní väzby	314
37	K trvaniu väzby	325
38	Osobná sloboda, obmedzenie osobnej slobody	330
39	Dôvody väzobného stíhania	342
40	K možnostiam nápravy porušenia základných práv obvineného vo väzbe.....	349
41	Právo na urýchlené rozhodovanie o väzbe.....	361
42	Obmedzenie osobnej slobody obvineného	366
43	Pominutie dôvodov väzby a zmena dôvodov väzby.....	374
44	Rozhodovanie o väzbe na neverejnom a verejnom zasadnutí	379
45	Posudzovacia činnosť súdu pri rozhodovaní o väzbe.....	381
46	Prerušenie trestného stíhania	394
47	Materiálny základ sankcie spočívajúcej v povinnosti rozhodnúť o prepustení obvineného na slobodu. Opätovné vzatie do väzby v tej istej veci.....	396

2 PROSTRIEDKY NAHRADENIA VÄZBY

48	Vzťah zákona a medzinárodného dohovoru pri prepúšťaní z väzby na záruku	405
49	Dôvody väzby	422

50	Rozhodovanie o žiadosti o nahradenie väzby peňažnou zárukou	429
51	Možnosť nahradenia väzby pri obzvlášť závažnom zločine	433
52	Rozhodovanie o väzbe po podaní obžaloby - § 238 ods. 3 Tr. por.	436
53	Rozhodnutie o ponechaní obvineného na slobode alebo o jeho prepustení na slobodu, ak obvinený zložil peňažnú záruku	441
54	Trvanie náhrady väzby	446
55	K možnosti prijatím písomného sľubu obvineného nahradiť väzobný dôvod	452
56	Kaucia	456
57	Písomný sľub obvineného pri rozhodovaní o väzbe	459
58	Obhajca ako dôveryhodná osoba v zmysle ustanovenia § 80 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku	465
3	OPÄTOVNÁ VÄZBA	
59	Tzv. pokračovanie vo väzbe	471
60	Povinnosti obžalovaného po prepustení z väzby	474
4	VÄZBA V PRÁVNOM STYKU S CUDZINOU A V EURÓPSKOM TRESTNOM PRÁVE	
61	Konkrétne skutočnosti pre vzatie osoby do predbežnej väzby	481
62	Osoba v konaní o vydávacej väzbe a o prípustnosti vydania do cudziny nemá postavenie obvineného	486
63	Sťažnosť vyžiadanej osoby	505
64	Spočívajúca vydávacia väzba. Výsluch vyžiadanej osoby pred rozhodovaním o väzbe	508
65	Účel predbežnej väzby podľa zákona o európskom zatýkacom rozkaze	511
66	Predbežná väzba v konaní o vydanie do cudziny	514
67	Predbežná väzba podľa zákona o európskom zatýkacom rozkaze	516
68	Európsky zatýkací rozkaz	519
69	Prípustnosť sťažnosti proti rozhodnutiu súdu o výkone EZR. Rozdiel medzi vydávacou väzbou podľa § 16 ods. 1 a § 16 ods. 2 zákona o EZR	522
70	Zásada špeciality v zmysle článku 14 Európskeho dohovoru o vydávaní	526

ROZHODOVANIE O VÄZBE**K rozhodovaniu sudcu pre prípravné konanie
o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby**

Sudca pre prípravné konanie rozhodujúci o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby nevykonáva neverejné zasadnutie (§ 348 ods. 3 Tr. por.), ale postupuje podľa § 72 ods. 2 Tr. por. V tomto ustanovení je upravený osobitný procesný úkon, ktorého účelom a výsledkom je rozhodnutie o väzbe vo forme uznesenia, ktoré sa v plnom rozsahu uvedie v zápisnici o tomto úkone podľa § 72 ods. 3 Tr. por.

V prípade, že obvinený výslovne požiada, aby sa konalo v jeho neprítomnosti, sudca pre prípravné konanie určený termín výsluchu nezruší, ale v tomto termíne skonštatuje do zápisnice žiadosť obvineného o konanie v jeho neprítomnosti, podľa obsahu spisu rozhodne a umožní tak po vyhlásení uznesenia podanie sťažnosti prokurátorovi a obhajcovi obvineného (v mene obvineného) v súlade s § 83 ods. 2 Tr. por. ak sa na úkon dostavia.

Nezachovanie tohto postupu vylučuje aplikovať na podanú sťažnosť osobitnú zákonnú lehotu uvedenú v § 83 ods. 2 Tr. por. Naopak nevyužitie práva účasti na úkone má za následok vylúčenie možnosti podať proti rozhodnutiu o väzbe sťažnosť.

Súvisiace ustanovenia: § 72 TP, § 83 TP, § 348 TP

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
zo dňa 10. 12. 2009, sp. zn. 2 Tost 25/2009

Najvyšší súd Slovenskej republiky uvedeným uznesením podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. zamietol sťažnosť obvineného Ing. I.P. proti uzneseniu sudkyne Špecializovaného trestného súdu z 23. novembra 2009, sp. zn. Tp 39/09.

Z odôvodnenia

Napadnutým uznesením sudkyňa pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len sudkyňa pre prípravné konanie) predĺžila na základe návrhu prokurátorky Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len prokurátorka), ktorému v plnom rozsahu vyhovel lehotu trvania väzby obvineného P., ktorý je vo väzbe od 20. februára 2009 (a lehota tejto väzby bola predchádzajúcim rozhodnutím sudkyne pre prípravné konanie predĺžená do 20. decembra 2009) do 20. júna 2010, a to uznesením z 23. novembra 2009.

Obvinenému, ktorý 20. novembra 2009 písomne požiadal, aby sa o návrhu na predĺženie lehoty väzby rozhodlo v jeho neprítomnosti bolo uznesenie oznámené jeho doručením 27. novembra 2009 a 30. novembra 2009 podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť prostredníctvom obhajcu, ktorej dôvody sú uvedené ďalej.

Vec bola predložená Najvyššiemu súd Slovenskej republiky ako nadriadenému súdu Špecializovaného trestného súdu podľa § 190 ods. 2 písm. b/ Tr. por. pri zachovaní minimálnej lehoty 5 pracovných dní pred uplynutím lehoty väzby v prípravnom konaní v súlade s § 76 ods. 3 Tr. por.

Najvyšší súd prerokoval vec na neverejnom zasadnutí a zistil nasledovné:

V prvom rade je potrebné zdôrazniť že o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby v prípravnom konaní sa podľa Trestného poriadku v znení, účinnom od 1. februára 2009 nerozhoduje na verejnom zasadnutí, ako to konštatuje aj odôvodnenie napadnutého uznesenia na čl. 2. Vyplýva to z § 291 Tr. por. pri absencii iného ustanovenia, ktoré by ustanovovalo verejné zasadnutie ako procesnú formu pre rozhodovanie o tejto otázke.

Podľa § 72 ods. 2 v spojení s § 348 ods. 3 Tr. por. postupuje sudca pre prípravné konanie pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby v prípravnom konaní podľa prvého z citovaných ustanovení bez využitia iného procesného inštitútu (nejde o neverejné zasadnutie senátu pri rozhodovaní o väzbe podľa § 302 ods. 2 Tr. por.), resp. bez iného zákonného pomenovania tohto procesného úkonu. Ide o osobitný procesný úkon, ktorého účelom a výsledkom je rozhodnutie o väzbe vo forme uznesenia, ktoré sa v plnom rozsahu uvedie v zápisnici o tomto úkone podľa § 72 ods. 3 Tr. por. Sudca pre prípravné konanie teda postupuje pri vykonaní tohto úkonu primerane ako pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na vzatie zadržaného obvineného do väzby podľa § 87 ods. 2 Tr. por., avšak v časových dimenziách lehôt podľa § 76 ods. 3 a 4 Tr. por.

To však nič nemení na možnosti obvineného požiadať, aby sa konalo v jeho neprítomnosti v zmysle § 72 ods. 2 Tr. por.

Treba dodať, že žiadosť o konanie v neprítomnosti po upovedomení o termíne výsluchu neznamená, že sa natermínovaný úkon zruší. V termíne výsluchu sudca pre prípravné konanie skonštatuje žiadosť obvineného o konanie v neprítomnosti, podľa obsahu spisu rozhodne a umožní tak po vyhlásení uznesenia podanie sťažnosti prokurátorovi a obhajcovi obvineného v súlade s § 83 ods. 2 Tr. por., ak sa na úkon (o ktorom sa spisuje zápisnica podľa § 72 ods. 3 Tr. por.) dostavia.

Podľa § 83 ods. 2 Tr. por. proti uzneseniu o nevzatí do väzby alebo uzneseniu o prepustení zatknutého obvineného na slobodu môže prokurátor podať sťažnosť len ihneď po vyhlásení uznesenia; to platí aj pre podanie sťažnosti obvineným, obhajcom mladistvého obvineného alebo prokurátorom proti rozhodnutiu o väzbe, ak súd alebo sudca pre prípravné konanie rozhodoval podľa § 76 ods. 3 alebo 4, ustanovenie § 186 ods. 2 sa v tomto prípade nepoužije.

Toto poučenie je aj prvotne obsiahnuté v napadnutom uznesení a je poučením, ktoré odráža zákonný stav podľa platného a účinného Trestného poriadku.

Platí teda, že ak pri prvom rozhodovaní súdu o väzbe po podaní obžaloby podľa § 76 ods. 3 Tr. por. (v spojení s ods. 4 cit. ust. , ak podaniu obžaloby predchádzalo jednorazové alebo opakované predĺženie lehoty väzby v prípravnom konaní), čo zodpovedá procesnej situácii podľa § 238 ods. 3 Tr. por., alebo pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby v prípravnom konaní podľa § 76 ods. 3 alebo 4 Tr. por. obvinený výslovne požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti v súlade s § 72 ods. 2 Tr. por., je tým vylúčená možnosť, aby proti rozhodnutiu o väzbe podal sťažnosť. Podľa § 83 ods. 2 Tr. por. totiž v týchto prípadoch môže obvinený podať sťažnosť len ihneď po vyhlásení uznesenia.

Účelom tejto úpravy obmedzenia pri podávaní sťažnosti je zabrániť omeškaniu v rozhodovaní (v prípadoch podľa § 76 ods. 3 a 4 Tr. por.), ak je obžaloba alebo návrh prokurátora na predĺženie lehoty väzby v prípravnom konaní podaný na hranici minimálnej lehoty dvadsiatich pracovných dní pred uplynutím lehoty, ktorá by bola lehotou väzby

v prípravnom konaní (ak by bola podaná obžaloba) alebo lehoty väzby v prípravnom konaní (ak bol podaný návrh na jej predĺženie) podľa § 76 ods. 2 Tr. por. v kontexte odseku 3 a 4 cit. ust.

Zákonné obmedzenie podľa § 83 ods. 2 Tr. por. platí i pre prokurátora a taktiež pre obhajcu mladistvého obvineného, ktorý je oprávnený vykonávať podľa § 44 ods. 3 Tr. por. práva podľa odseku 2 cit. ust. i proti vôli obvineného. Títo si však znemožnia podanie sťažnosti tým, že nevyužijú právo účasti na úkone, na ktorom sa rozhoduje o väzbe. Nie je teda podmienkou rozhodovania o väzbe bez ich účasti výslovná žiadosť, aby sa konalo v ich neprítomnosti.

Zároveň však platí, že ak obvinený podľa § 72 ods. 2 Tr. por. požiada, aby sa konalo v jeho neprítomnosti, obhajca obvineného má podľa § 44 ods. 2 Tr. por. právo zúčastniť sa na úkone, na ktorom sa rozhodne o väzbe (na ktorom sa mal podľa pôvodného určenia termínu vykonať výsluch obvineného) a podať v jeho mene sťažnosť proti rozhodnutiu o väzbe ihneď po vyhlásení uznesenia v súlade s § 83 ods. 2 Tr. por. Rovnaké právo účasti na úkone, aké má obvinený a jeho obhajca má aj prokurátor a od jeho využitia závisí možnosť podať sťažnosť proti rozhodnutiu o väzbe, nakoľko v prípadoch podľa § 83 ods. 2 Tr. por. možno sťažnosť podať len ihneď po vyhlásení uznesenia.

Predmetný úkon bol však v prejednávanej veci oproti termínu nariadenému 20. novembra 2009 na 30. novembra 2009 po faxovom obdržaní návratky, prostredníctvom ktorej obvinený písomne požiadal o konanie v jeho neprítomnosti zrušený, čomu nasvedčuje záznam v spise z 20. novembra 2009. Následne sudkyňa pre prípravné konanie rozhodla bez ďalšieho („od stola“) napadnutým uznesením, teda bez jeho vyhlásenia a bez jeho uvedenia v plnom znení s odôvodnením a poučením v zápisnici o úkone (§ 72 ods. 3 Tr. por.). Takto bol z možnosti podať sťažnosť v zákonomom režime vylúčený obvinený (ak by bol na úkone zastúpený obhajcom) a rovnako aj prokurátor (pre prípad, že by sa jeho návrhu nevyhovelo lebo nevyhovelo v plnom rozsahu z hľadiska časového rozsahu predĺženia lehoty väzby). Postupom v súlade so zákonom by bolo ponechať pôvodný termín nezrušený, rozhodnúť o väzbe a uznesenie vyhlásiť v prítomnosti len tých upovedomených osôb, ktoré by sa dostavili. Takto sa nemalo postupovať na verejnom zasadnutí, podstatné je však materiálne zachovanie práv procesných strán, ktoré by nepochybne neboli narušené.

Z uvedených dôvodov najvyšší súd v nastalej procesnej situácii podľa Čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky priamo aplikoval Čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, interpretačne v súlade s Čl. 17 ods. 2 veta prvá Ústavy (§ 2 ods. 1 Tr. por.) na účel zabezpečenia, aby bol v konaní o návrhu na predĺženie lehoty väzby zachovaný zákonný postup a tým aj zákonnosť ďalšieho pozbavenia osobnej slobody obvineného a sťažnosť (ktorá bola inak podaná vo všeobecnej trojdňovej lehote podľa § 187 ods. 1 Tr. por.) nezamietol ako oneskorenú podľa § 193 ods. 1 písm. b/ Tr. por.

Ak by tak neučinil, ustanovenie § 193 ods. 2 Tr. por. v spojení s nesprávnym poučením o práve podať sťažnosť do troch dní od oznámenia uznesenia, uvedeným v druhej časti poučenia napadnutého uznesenia (kontroverzne po správnom zákonom poučení s opačným obsahom) by nebránilo zamietnutiu sťažnosti ako oneskorenej. Sťažnosť by totiž nebola zamietnutá „len“ pre nesprávne poučenie. Práve naopak, prvotným a podstatným dôvodom zamietnutia sťažnosti by bolo odmietnutie účasti obvineného na výsluchu, resp. jemu zodpovedajúcim úkone, ktoré by však bolo spojené s nesprávnym procesným postupom súdu, ktorým sa vylúčila možnosť obhajcu na dotknutom úkone podať sťažnosť.

Návrhu prokurátorky bolo v plnom rozsahu vyhovené, nemohla byť teda negatívne dotknutá.

Zároveň sa vecným prerokovaním sťažnosti vytvorila možnosť obvineného vyjadriť sa k návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby (v podanej sťažnosti) skôr, kým sa

o návrhu rozhodlo s účinkami právoplatnosti tak, aby mohlo byť pri rozhodovaní súdu toto vyjadrenie zohľadnené.

Po prerokovaní veci na neverejnom zasadnutí najvyšší súd konštatoval, že vecne je potrebné s predĺžením lehoty väzby v zmysle výroku napadnutého uznesenia súhlasiť.

Konanie, ktoré mu predchádzalo bolo vykonané v súlade so zákonom okrem vyššie uvedených nedostatkov, ktoré sú reparované konaním a rozhodnutím o sťažnosti.

Uznesenie sudkyne pre prípravné konanie podrobne popisuje priebeh trestného konania a zaoberá sa aktuálnou dôvodnosťou podozrenia so spáchania trestných činov, pre ktoré bolo vznesené obvinenie, okolnosťami pretrvávania dôvodov preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por., ako aj doterajšou činnosťou orgánov prípravného konania a úkonmi, ktoré bude potrebné v rámci vyšetrovania vykonať.

Nie je teda potrebné uznesenie súdu prvého stupňa nahrádzať alebo obsahovo duplikovať. Namiesto je však dotknúť sa dôvodov sťažnosti, podanej obvineným prostredníctvom jeho obhajcu.

Ak dochádza k rozširovaniu obvinenia, je potrebné najprv aspoň na úrovni rozumnej primeranosti získať dôkazný podklad pre tento postup, nakoľko voči osobe obvinenej v rozsahu rozšírenia obvinenia ide o kvalitatívne rovnaký procesný postup, ako pri vznesení prvotného obvinenia.

Je zrejmé, že rozšírenie obvinenia 9. októbra 2009 v prípade zločinu podľa § 277 Tr. zák., spočívajúceho v neoprávnenom uplatňovaní nadmerných odpočtov dane z pridanej hodnoty, ktorý mal byť spáchaný prostredníctvom rozsiahlej skupiny osôb, charakterizovanej ako zločinecká skupina (obvinenie aj pre zločin podľa § 296 Tr. zák.), pričom sa v priebehu konania rozširuje počet spoluobvinených (a počet obchodných spoločností, prostredníctvom ktorých mala byť trestná činnosť spáchaná), nemôže dôvod preventívnej väzby oslabiť právne naopak, najmä ak mal byť obvinený P. riadiacim členom zločineckej skupiny.

S tým úzko súvisí hrozba marenia účelu trestného stíhania (ako podmienka predĺženia lehoty väzby), keďže jeho vývoj bol spojený nielen s dokazovaním trestnej činnosti, pre ktorú bolo pôvodne vznesené obvinenie, ale aj s odhalením podozrenia so spáchania ďalších čiastkových útokov pokračovacieho trestného činu a tomu zodpovedajúcim rozšírením obvinenia. Nejde tu o hrozbu marenia vyšetrovania (ako dôvodu kolúznej väzby), ale o hrozbu pretrvávania (sčasti aj tretími osobami ovplyvniteľného) doznievania rozsiahlych a rozvetvených aktivít v oblasti daňovej trestnej činnosti.

Pokiaľ ide o ďalšie dôvody trvania väzby v zmysle § 79 Tr. por. (nad rámec dôvodnosti vznesenia obvinenia a danosť dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 Tr. por.), vzhľadom na charakter vzneseného obvinenia je zrejmé, že aktivita vo vyšetrovaní nie je posudzovateľná len podľa úkonov, na ktorých má právo účasti obhajoba, ako sú výsluchy spoluobvinených a svedkov. Používajú sa dôkazné prostriedky, ktorých využitie predpokladá súčinnosť tretích osôb, ako sú znalci, alebo telekomunikační operátori pri získavaní údajov o uskutočnenej telekomunikačnej činnosti. Pri získaní väčšieho množstva listinných dôkazov (napr. týkajúcich sa obchodných spoločností a ich účtov) je potrebné aspoň v podstatných bodoch zosumarizovať získané informácie so zameraním na predmetné skutky a ďalší vývoj vyšetrovania.

Keďže ide o naozaj rozsiahlu trestnú vec s náročným dokazovaním, nie je predlžovanie väzobnej lehoty po uplynutí desiatich mesiacov jej trvania neprimerané, a to aj vzhľadom na lehotu podľa § 76 ods. 7 písm. b/ Tr. por. Šesťmesačné predĺženie je zároveň primerané z toho dôvodu, aby bolo meritorne ukončenie prípravného konania reálne a nedochádzalo k nadbytočným úkonom prokurátora, sudcu pre prípravné konanie a sťažnostného súdu, týkajúcim sa primárne zabezpečovacieho prostriedku v konaní a nie rozhodovania vo veci samej.

Bude však naďalej zákonnou povinnosťou orgánov prípravného konania postupovať prednostne a urýchlene bez ohľadu na nevyčerpaný zvyšok predĺženej lehoty a pokiaľ ide o prokurátora, priebežne zvažovať aplikáciu § 79 ods. 1 Tr. por. Rovnako nie je obmedzené právo obvineného žiadať o prepustenie z väzby na slobodu podľa § 79 ods. 3 Tr. por.

Pokiaľ ide o požiadavku zabezpečiť možnosť obvineného vyjadriť sa k návrhu prokurátora na predĺženie väzobnej lehoty, toto právo je oproti prvostupňovému konaniu (kde bolo rozhodnuté skôr, ako bol návrh doručený obvinenému a jeho obhajcovi) zabezpečené prerokovaním sťažnosti obvineného proti uzneseniu o predĺžení lehoty väzby najvyšším súdom. Sťažnosť je totiž obsahovo reakciou nielen na rozhodnutie samotné, ale i na návrh prokurátora. Je tomu tak aj preto, lebo prokurátorka a sudkyňa pre prípravné konanie sa vo svojich argumentoch bez relevantných odlišností zhodli. Mechanizmus rozhodovania podľa § 76 ods. 3 a 4 Tr. por. zabezpečuje v tomto smere možnosť adekvátnej nápravy postupu súdu prvého stupňa, alebo odstránenia časovej tiesne resp. omeškania pri doručovaní návrhu a vyjadrovaní sa k nemu. Protiargumenty obvineného mohli byť posúdené nadriadeným súdom a materiálne jeho práva neboli porušené, nakoľko rozhodnutie o predĺžení lehoty väzby (pozitívne alebo negatívne) je v konaní o sťažnosti v celom rozsahu v pôsobnosti nadriadeného súdu.

Je potrebné dodať, že ide o zohľadnenie písomného vyjadrenia. Obvinený, ktorý mal možnosť osobne voči sudkyňi pre prípravné konanie argumentovať namiesto toho požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti.

Na základe uvedeného rozhodol najvyšší súd v zmysle výroku tohto uznesenia a podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sťažnosť obvineného zamietol ako nedôvodnú.

Zrušenie prvostupňového rozhodnutia a obsahovo zhodné rozhodnutie vo veci postupom podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Tr. por. na účel odstránenia procesnej chyby spočívajúcej v neposkytnutí možnosti obvinenému vyjadriť sa predbežne k návrhu na predĺženie lehoty väzby (postup podľa písmena b/ cit. ust. je vylúčený) by bolo formálnym riešením, ktoré by na podstate rozhodnutia ani ochrane práv procesných strán nič nezmenilo.

K následkom postupu polície v prípravnom konaní, ktorá nepredloží celý získaný spisový materiál v súvislosti s rozhodovaním o väzbe

Postup polície v prípravnom konaní, ktorá nepredloží prokurátorovi, resp. všeobecnému súdu celý získaný spisový materiál v súvislosti s rozhodovaním o väzbe, v dôsledku čoho všeobecné súdy rozhodnú o väzbe bez znalosti všetkých rozhodujúcich skutočností, nemožno považovať za konanie, ktoré by bolo v súlade s konaním ustanoveným zákonom. Zároveň to znamená porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, resp. práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Súvisiace ustanovenia: Čl. 17 Ústavy SR, Čl. 5 Dohovoru

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. 7. 2012, sp. zn. II. ÚS 567/2011

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. júla 2012 v senáte zloženom z predsedu L. M., zo sudcov J. H. a S. K. prerokoval prijatú sťažnosť P. D., Bulharská republika, t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátkou JUDr. Ľ. R., K., vo veci namietaného porušenia čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Košiciach pod sp. zn. 8 Tpo 50/2011 a takto

rozhodol:

1. Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Tpo 50/2011 porušil základné práva P. D. na osobnú slobodu uvedené v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 Tpo 50/2011-68 z 26. septembra 2011 zrušuje.

3. P. D. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 527,52 € (slovom päťsto dvadsaťsedem eur a päťdesiatdva centov), ktorú je Krajský súd v Košiciach povinný vyplatiť jeho právnej zástupkyňi advokátke JUDr. Ľ. R. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti P. D. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

Odôvodnenie

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 567/2011-17 z 15. decembra 2011 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť P. D., Bulharská republika, t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 8 Tpo 50/2011.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľ podaním bez označenia dátumu doručeným ústavnému súdu 1. februára 2012 a krajský súd vo vyjadrení zo 16. januára 2012 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení účastníkov konania nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 26/2011 z 3. marca 2011 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov uvedených v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, pričom väzba začala plynúť 1. marca 2011 o 19.10 h. Dňa 31. augusta 2011 bol okresnému súdu doručený návrh Okresnej prokuratúry Košice II (ďalej len „prokurátor“) na predĺženie lehoty väzby. Dňa 2. septembra 2011 sťažovateľ prostredníctvom svojej obhajkyne zaslal okresnému súdu žiadosť o prepustenie z väzby. O žiadosti sťažovateľa a návrhu prokurátora rozhodol okresný súd (sudca pre prípravné konanie) uznesením sp. zn. 0 Tp 26/2011 z 9. septembra 2011 tak, že podľa ustanovenia § 76 ods. 3 Trestného poriadku predĺžil lehotu trvania väzby sťažovateľa do 30. novembra 2011, pričom podľa ustanovenia § 79 ods. 3 Trestného poriadku žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby zamietol a podľa ustanovenia § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku písomný sľub sťažovateľa nahrádzajúci väzbu neprijal. Zároveň vyslovil, že dôvody väzby sťažovateľa uvedené v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku nepominuli. Uznesením krajského súdu sp. zn. 8 Tpo 50/2011 z 26. septembra 2011 bola sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu zamietnutá. Uznesenie krajského súdu bolo doručené 5. októbra 2011.

Dňa 13. októbra 2011 po skončení vyšetrovania sa uskutočnilo preštudovanie vyšetrovacieho spisu. Dňa 20. októbra 2011 sťažovateľ prostredníctvom svojej obhajkyne zaslal žiadosť o preskúmanie postupu polície pri oboznámení sa s výsledkami vyšetrovania. V ten istý deň, t. j. 20. októbra 2011 prokurátor upovedomil obhajkyňu sťažovateľa o podaní obžaloby na sťažovateľa.

Prokurátor návrhom na predĺženie lehoty väzby doručeným okresnému súdu 31. augusta 2011 požiadal o predĺženie lehoty väzby sťažovateľa do 30. novembra 2011 s tým, že v ďalšom priebehu vyšetrovania bude potrebné zabezpečiť výpis všetkých odchádzajúcich a prichádzajúcich hovorov a textových správ špecifikovaných telefónnych čísiel od 26. februára 2011 až doteraz s lokalizáciou, a to od mobilného operátora spoločnosti T., s. r. o., ako aj zabezpečiť charakteristiku sťažovateľa z Ústavu na výkon väzby K.

Sťažovateľ vo svojej žiadosti o prepustenie z väzby z 2. septembra 2011 argumentoval svojím osobným stavom a spôsobom vedenia prípravného konania s tým, že je občanom Bulharskej republiky, kde má trvalý pobyt, riadne zamestnanie a rodinu s maloletými deťmi, pričom posledný vyšetrovací úkon sa vykonal 8. júna 2011 a od toho času vyšetrovanie stagnovalo.

Z odôvodnenia uznesenia okresného súdu vyplýva, že je nutné predĺžiť lehotu väzby sťažovateľa, pretože dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku nepominuli a je daná potreba vykonať ďalšie vyšetrovacie úkony špecifikované v návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby. Sťažovateľ sa na adrese trvalého pobytu nezdržoval, je obava z vyhýbania sa trestnému stíhaniu a hrozí trest odňatia slobody od 7 do 10 rokov. Je tiež preukázané, že bol usvedčený aj v Taliansku a je naďalej v pátraní Interpolu. Krajský súd sa s názorom okresného súdu stotožnil a sťažnosť zamietol.

V skutočnosti zo žiadneho dôkazu nevyplýva, že sa sťažovateľ na adrese trvalého bydliska nezdržoval. To isté sa vzťahuje na tvrdenie, že je v pátraní Interpolu. Už v rannom štádiu prípravného konania bol vydaný pokyn prokurátora na zabezpečenie výpisov

odchádzajúcich a prichádzajúcich hovorov, v ktorom sa nachádza aj pokyn na zabezpečenie výpisov od mobilného operátora spoločnosti T., s. r. o. V návrhu na predĺženie lehoty väzby sa uvádza ako dôvod potreba zabezpečiť výpisy odchádzajúcich a prichádzajúcich hovorov, pričom ide o identické telefónne číslo, ktoré sťažovateľ nemal možnosť využívať od momentu svojho zadržania 1. marca 2011. Pokiaľ je predmetom vyšetrovania skutok, ktorého sa mal dopustiť najneskôr 1. marca 2011 (po tomto dni už bol väzobne stíhaný), potom zabezpečenie dôkazu výpisom prichádzajúcich a odchádzajúcich hovorov od 26. februára 2011 až doteraz nemá nijakú relevanciu. Sťažovateľ si po skončení oboznámenia sa s výsledkami vyšetrovania zabezpečil kópiu dôkazu, na ktorom trvali orgány činné v trestnom konaní a ktorým prokurátor odôvodňoval svoj návrh na predĺženie väzby. Mobilný operátor (T., s. r. o.) na základe príkazu Okresného súdu Košice I sp. zn. 5 Ntt 102/2011 z 3. marca 2011 oznámil, že k mobilnému telefónu značky Nokia IMEI(...) a telefónnym staniciam tam špecifikovaných čísiel neevidujú od 26. februára 2011 až doteraz žiadnu telekomunikačnú prevádzku. List mobilného operátora je datovaný 28. marca 2011, pričom polícia list zaevidovala ako prijatý 27. septembra 2011. V spise polície sp. zn. ČVS: ORP-495/5-OJP-KE-2011 bolo proti sťažovateľovi vznesené obvinenie za skutok, ktorý mal byť spáchaný 1. marca 2011 okolo 19.00 h. Táto trestná vec bola spojená na spoločné konanie s inými trestnými vecami sťažovateľa uznesením polície z 12. mája 2011 a odvtedy je vedená pod sp. zn. ČVS: ORP-495/6-OJP-KE-2011. Je nelogické a absurdné, že v septembri orgány činné v trestnom konaní požadovali zabezpečiť informácie od mobilného operátora, hoci tento príkaz súdu vybavil už 28. marca 2011. Z tohto dôvodu sťažovateľ požadoval zabezpečiť obálku a podacie číslo, pod ktorým bola zásielka od mobilného operátora s dátumom 28. marec 2011 doručená polícii, lebo tento dôkaz by vyvrátil pochybnosti o zákonom spôsobe podania návrhu na predĺženie lehoty väzby. Návrh sťažovateľa na doplnenie vyšetrovania bol zamietnutý z dôvodu, že smerodajná je prijímacia pečiatka polície s dátumom prijatia písomnosti.

Dňa 13. októbra 2011 sa po skončení vyšetrovania uskutočnilo preštudovanie vyšetrovacieho spisu. Sťažovateľ 20. októbra 2011 požiadal o preskúmanie postupu polície pri tomto úkone. Sťažovateľ totiž predniesol návrhy na doplnenie vyšetrovania, ktoré však boli zamietnuté na základe nedostatočných a nelogických dôvodov. Sťažovateľ požadoval aj možnosť prehrania DVD záznamov, ktoré sú ako dôkazy súčasťou vyšetrovacieho spisu, ale ani to mu nebolo umožnené. Pritom ide o súčasť sťažovateľovho základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil jednak porušenie čl. 17, čl. 46 a čl. 50 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 5 a čl. 6 dohovoru postupom a uzneseniami v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 0 Tp 26/2011 a krajským súdom pod sp. zn. 8 Tpo 50/2011, ako aj porušenie čl. 46 a čl. 50 ods. 2 a 3 ústavy, ale tiež čl. 6 dohovoru v konaní vedenom políciou pod sp. zn. ČVS: ORP-495/6-OEK-KE-2011 s tým, aby boli uznesenia okresného súdu z 9. septembra 2011 a krajského súdu z 26. septembra 2011 zrušené, a zároveň, aby bol sťažovateľ prepustený z väzby. Požaduje napokon náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 261,82 €.

Z doplnujúceho podania sťažovateľa bez označenia dátumu doručeného ústavnému súdu 24. novembra 2011 vyplýva, že obhajkyňa sťažovateľa bol 16. novembra 2011 doručený prípis prokurátora sp. zn. 2 Pv 150/2011 z 11. novembra 2011, v ktorom tento vyslovil názor, že *„spôsob doručovania správ a vyjadrení iných orgánov v rámci súčinnosti nie je predmetom dokazovania ako takého a doklady svedčiace o ich doručení sa nezakladajú do originálu vyšetrovacieho spisu, ale iba do konceptu“*. Sťažovateľ sa totiž aj u prokurátora domáhal objasnenia, ako je možné, že odpoveď mobilného operátora datovaná 28. marca 2011 mala byť údajne polícii doručená až 27. septembra 2011. Sťažovateľ si až pri oboznamovaní s výsledkami vyšetrovania všimol, že medzi časom vystavenia správy mobilného operátora a časom jej prijatia je doba 5 mesiacov, čo sa z logického hľadiska javí ako nemožné.

Z vyjadrenia predsedu krajského súdu sp. zn. 1 Spr V/27/2012 zo 16. januára 2012 doručeného ústavnému súdu 18. januára 2012 vyplýva, že sťažnosť považuje za nedôvodnú. Podľa jeho názoru krajský súd jasne a zrozumiteľne uviedol dôvody väzby sťažovateľa, ako aj skutkové zistenia, z ktorých pri ich ustálení vychádzal. Obťažnosť predmetnej trestnej veci odôvodnil potrebou vypracovania znaleckého posudku z odboru antropológie – somatoskopie, ktorý bol vypracovaný 24. augusta 2011. Pokiaľ sťažovateľ poukazuje na to, že v návrhu na predĺženie väzby v prípravnom konaní je uvedený ako dôvod potreba zabezpečiť výpisy odchádzajúcich hovorov, pričom ide o identické telefónne čísla, ktoré sťažovateľ nemal možnosť využívať od svojho zadržania, treba uviesť, že tieto telefónne čísla nepatrili sťažovateľovi, pretože práve z týchto telefónnych čísiel sa uskutočňovali hovory sťažovateľovi. Táto skutočnosť vyplýva z príkazu sudcu pre prípravné konanie. Práve preto krajský súd v uznesení uviedol, že zabezpečenie tohto dôkazu môže prispieť aj k rozšíreniu obvinenia (vrátane spolupáchateľov). Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že je nelogické a absurdné, aby vyšetrovateľ v septembri 2011 požadoval zabezpečiť informácie od mobilného operátora, hoci tento príkaz súdu vybavil už 28. marca 2011, uvedené tvrdenie nezodpovedá stavu veci, keďže žiadaná informácia bola vyšetrovateľovi zaslaná podľa odtlačku pečiatky na tejto listine 27. septembra 2011. Odhliadnuc od uvedeného treba tiež uviesť, že všeobecný súd nevykonáva vo vzťahu k činnosti a rozhodovaniu vyšetrovateľa či prokurátora v prípravnom konaní dozor a nedisponuje ani účinnými zákonnými prostriedkami, prostredníctvom ktorých by mohol zistiť, či v danom štádiu trestného stíhania už boli určité dôkazy obstarané, pokiaľ tieto nie sú súčasťou predloženého spisového materiálu. Okresný súd vychádzal z predpokladu, že prokurátor k svojmu návrhu, na základe ktorého mal okresný súd v prípravnom konaní rozhodnúť o väzbe obvineného, pripojil celý dovtedy získaný spisový materiál tak, ako mu to ukladá ustanovenie § 72 ods. 4 Trestného poriadku.

Z repliky sťažovateľa bez označenia dátumu doručenej ústavnému súdu 1. februára 2012 vyplýva, že sťažovateľ so závermi krajského súdu nesúhlasí. Potreba zabezpečiť charakteristiku obvineného nemôže požívať status náročnosti dokazovania. To isté sa vzťahuje aj na správu od mobilného operátora, keďže táto bola vypracovaná ešte 28. marca 2011. Nemožno akceptovať názor, podľa ktorého treba za moment doručenia správy mobilného operátora považovať 27. september 2011 v súlade s odtlačkom dátumovej pečiatky, a to vzhľadom na päťmesačný rozdiel medzi týmto dátumom a dátumom vystavenia správy.

II.

Z príkazu na zistenie údajov o uskutočnenej telekomunikačnej prevádzke sp. zn. 5 Ntt 102/11 vydaného Okresným súdom Košice I 3. marca 2011 vyplýva inter alia povinnosť pre spoločnosť T., s. r. o., dať polícii výpisy všetkých odchádzajúcich a prichádzajúcich hovorov a SMS správ z telefónnych čísiel +3598(...), +3598(...) a +3598(...), z ktorých boli realizované hovory sťažovateľa na mobilný telefón značky Nokia IMEI(...) v dobe od zaznamenania na území Slovenskej republiky až do súčasnosti, najmenej však od 26. februára 2011 doteraz s lokalizáciou, ako aj výpis všetkých odchádzajúcich a prichádzajúcich hovorov a SMS správ z mobilného telefónu značky Nokia IMEI(...), ktorý užíval sťažovateľ, a to v dobe od jeho zaznamenania na území Slovenskej republiky až do súčasnosti, najmenej však od 26. februára 2011 doteraz s lokalizáciou.

Z listu spoločnosti T., s. r. o., sp. zn. S-405.03 z 28. marca 2011 adresovaného polícii k sp. zn. ORP-495/5-OJP-KE-2010 vyplýva, že na základe súdneho príkazu Okresného súdu Košice I sp. zn. 5 Ntt 102/2011 z 3. marca 2011 oznamuje, že k mobilnému telefónu značky Nokia IMEI(...) a k telefónnym staniciam s číslami +3598(...), +3598(...) a +3598(...) nie je od 26. februára 2011 až doteraz evidovaná žiadna telekomunikačná prevádzka. Na liste je dátumová pečiatka polície s dátumom prijatia listu 27. septembra 2011.

Z prípisu T., s. r. o., sp. zn. S-405.03 z 12. decembra 2011 doručeného ústavnému súdu (na základe žiadosti ústavného súdu o súčinnosť zo 6. decembra 2011) 15. decembra 2011 vyplýva, že list mobilného operátora z 28. marca 2011 adresovaný polícii súvisiaci s poskytnutím súčinnosti na základe súdneho príkazu Okresného súdu Košice I bol zaslaný polícii (na adresu Okresné riaditeľstvo Policajného zboru, odbor justičnej polície, Rampová 7, Košice, sp. zn. ORP-495/5-OJP-KE-2010) ako doporučená zásielka Slovenskej pošty 30. marca 2011. Zásielka bola vedená pod podacím číslom RR 26276032. Pripojená kópia podacieho hárku, na ktorom je odtlačok pečiatky č. 12 Pošty B. z 30. marca 2011, uvedené údaje potvrdzuje.

Z prípisu Slovenskej pošty, Pošta K., sp. zn. 256/ORP-OD/2012 z 19. januára 2012 doručeného ústavnému súdu (na základe žiadosti ústavného súdu o súčinnosť z 12. januára 2012) 25. januára 2012 vyplýva, že zásielku s podacím číslom 26 276 032 podanú na Pošte B. dňa 30. marca 2011 pre adresáta Okresné riaditeľstvo Policajného zboru, Úrad justičnej a kriminálnej polície, odbor kriminálnej polície, Rampová 7, Košice, prevzal splnomocnenec oprávneného prijímateľa 4. apríla 2011.

Pripojená kópia úhrnného dodacieho lístku, na ktorom je odtlačok pečiatky číslo 20 Pošty K. zo 4. apríla 2011, uvedené údaje potvrdzuje.

Z návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby č. k. 2 Pv 150/11-35 z 31. augusta 2011 doručeného okresnému súdu toho istého dňa vyplýva, že sa požaduje predĺženie väzby sťažovateľa do 30. novembra 2011, keďže v ďalšom priebehu vyšetrovania je potrebné zabezpečiť od spoločnosti T., s. r. o., jednak výpis všetkých odchádzajúcich a prichádzajúcich hovorov a SMS správ z telefónnych čísiel +3598(..), +3598(...) a +3598(...), z ktorých boli realizované hovory sťažovateľa na mobilný telefón Nokia IMEI(...) od 26. februára 2011 až doteraz s lokalizáciou, ale tiež výpis všetkých odchádzajúcich a prichádzajúcich hovorov a SMS správ z mobilného telefónu značky Nokia IMEI(...), ktorý užíval sťažovateľ v dobe od jeho zaznamenania na území Slovenskej republiky až doteraz, najmenej však od 26. februára 2011 doteraz s lokalizáciou. Napokon treba zabezpečiť charakteristiku sťažovateľa z Ústavu na výkon väzby K.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 8 Tpo 50/2011-68 z 26. septembra 2011 vyplýva, že ním bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 26/2011 z 9. septembra 2011. Sťažovateľovi bolo 1. marca 2011 vznesené obvinenie zo zločinu falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 2 Trestného zákona pre skutok, ktorého sa mal dopustiť 1. marca 2011 v čase okolo 19.00 hvO. v K. tým, že pri platbe za tovar použil ako pravú falšovanú 200-eurovú bankovku. Následne 28. marca 2011, 29. marca 2011, 30. marca 2011, 21. apríla 2011 a 29. apríla 2011 mu boli vznesené ďalšie obvinenia pre obdobné skutky, ktoré mal spáchať tiež 1. marca 2011 rovnakým spôsobom v rôznych časoch na iných miestach v K. Všetky konania vedené proti sťažovateľovi boli spojené na spoločné konanie vedené pod sp. zn. ČVS: ORP-495/6-OEK-KE-2011. Podľa upovedomenia prokurátora z 3. júna 2011 treba konanie sťažovateľa kvalifikovať aj ako pokračovací prečin podvodu podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona. Sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu podal jednak sťažovateľ sám, pričom dvomi podaniami sťažnosť aj odôvodnil, no okrem toho dôvody sťažnosti doplnil aj prostredníctvom svojej obhajkyne. Podľa jeho názoru nie sú dané dôvody ani preventívnej, ani útekovvej väzby a v spise sa nenachádza žiadny dôkaz preukazujúci, že by bol v pátraní Interpolu. Skutočnosť, že je bulharským občanom, je irelevantná, lebo nemôže byť sama osebe pripisovaná na jeho farchu. Z odôvodnenia uznesenia nevyplývajú žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by dávali presné, jasné a zrozumiteľné odôvodnenie predĺženia lehoty väzby. Pokiaľ sa v návrhu na predĺženie lehoty väzby poukazuje na potrebu zabezpečiť výpisy odchádzajúcich a prichádzajúcich telefonických hovorov, ide o identické telefónne číslo, ktoré nemal možnosť využívať od momentu zadržania, teda od 1. marca 2011. Po tomto

dni už bol väzobne stíhaný, a preto zabezpečenie výpisov od 26. februára 2011 doteraz nemá pre vyšetrovanie veci relevanciu. Podľa názoru krajského súdu dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku naďalej pretrvávajú. Čo sa týka dôvodov väzby, treba poukázať na to, že sťažovateľ nemá na území Slovenskej republiky stále bydlisko. Táto skutočnosť sama osebe nezakladá dôvod väzby, avšak za relevantné nemožno považovať vzhľadom na charakter trestnej činnosti a osobu sťažovateľa jeho tvrdenie, podľa ktorého má stály pobyt v Bulharsku. Zo spisu totiž vyplýva, že sťažovateľ sa pohybuje po rôznych štátoch Európskej únie, mimo svojho bydliska, a preto jeho prepustením na slobodu by bolo do značnej miery sťažené vyšetrovanie tak závažnej trestnej činnosti. V prípade uznania viny sťažovateľovi hrozí vysoký trest odňatia slobody vo výmere od 7 do 10 rokov, čo spolu s podozrením, že sa mal dopustiť žalovaného trestného činu v jeden deň na niekoľkých miestach v K., ako aj so skutočnosťou, že už mal byť za obdobný trestný čin odsúdený v Taliansku, taktiež zakladá dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Vo vzťahu k dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obava z pokračovania v páchaní trestnej činnosti vyplýva zo skutočnosti, že sťažovateľ už bol v inom štáte za obdobný trestný čin odsúdený, ale aj z toho, že sa mal v jeden deň dopustiť obdobného konania opakovane na rôznych miestach na území K. Konkrétne, sťažovateľ v Taliansku v meste P. v marci 2007 sa spolu s ďalšou osobou pokúšal v nákupnom centre platiť falošnou bankovkou v nominálnej hodnote 200 eur, pričom mu bolo zabavených 71 kusov takýchto bankoviek. Za to bol odsúdený na 1 rok a 6 mesiacov odňatia slobody s tým, že výkon trestu mu bol následne odložený. Hoci toto odsúdenie sťažovateľa v inom štáte nemá vplyv na prípadné ukládanie trestu na území Slovenskej republiky, má však svoj význam z hľadiska hodnotenia jeho osoby pre účely väzobného stíhania. Zabezpečenie dôkazov, na ktoré poukázal prokurátor v návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby, tak vzhľadom na charakter a náročnosť môže prispieť prípadne k rozšíreniu obvinenia.

Z uznesenia okresného súdu č. k. 8 T 110/2011-345 z 31. októbra 2011 vyplýva, že podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku bol sťažovateľ ponechaný vo väzbe s tým, že dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku naďalej trvajú. Okresný súd takto rozhodol potom, ako na sťažovateľa bola podaná obžaloba.

Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Tos 53/2011 z 24. novembra 2011 vyplýva, že ním bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu č. k. 8 T 110/2011-345 z 31. októbra 2011.

Podľa zistenia ústavného súdu na hlavnom pojednávaní okresného súdu konanom 5. apríla 2012 bol vyhlásený odsudzujúci rozsudok. Odvolanie sťažovateľa proti rozsudku krajský súd 28. júna 2012 zamietol a od uvedeného dňa je sťažovateľ vo výkone trestu odňatia slobody.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 3 prvej vety dohovoru každý, kto je zatknutý alebo pozbavený slobody v súlade s ustanovením odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej moci a má právo, aby jeho vec bola prejednaná v primeranej lehote, alebo byť prepustený počas konania.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Rozhodujúcim argumentom sťažovateľa je, že prokurátor požiadal o predĺženie väzby v prípravnom konaní jednak pre potrebu zabezpečiť od mobilného operátora výpis všetkých odchádzajúcich a prichádzajúcich hovorov z označených telefónnych čísel, resp. z označeného mobilného telefónu, ale tiež kvôli zabezpečeniu charakteristiky sťažovateľa, a to aj napriek tomu, že mobilný operátor takúto správu v súlade so súdnym príkazom vydal ešte 28. marca 2011. Preto predĺženie väzby, o ktorom okresný súd a krajský súd rozhodli, bolo v skutočnosti v rozpore so zákonom.

Podľa názoru krajského súdu v danej súvislosti je rozhodujúce, že správa mobilného operátora bola polícii doručená podľa odtlačku dátumovej pečiatky až 27. septembra 2011. Táto správa preto v čase rozhodovania všeobecných súdov nebola súčasťou spisu predloženého prokurátorom spolu s jeho návrhom na predĺženie väzby.

Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že

- a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest,
- b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo
- c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Podľa § 72 ods. 2 tretej vety Trestného poriadku o väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný.

Podľa § 72 ods. 4 Trestného poriadku k návrhu na vzatie obvineného do väzby, ako aj k ďalším návrhom prokurátora, na ktorých základe sa má v prípravnom konaní rozhodnúť o väzbe, treba vždy pripojiť originál alebo orgánom činným v trestnom konaní overený rovnopis celého dosiaľ získaného spisového materiálu s očíslovanými listami a s prehľadom obsahu spisu. Predloženie spisu príslušnému orgánu nesmie byť prekážkou pre plynulé konanie vo veci.

Podľa § 76 ods. 3 druhej vety Trestného poriadku predĺžiť lehotu väzby možno len vtedy, ak návrh podľa odseku 2 bol podaný včas a ak nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie skončiť a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania.

Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00).

Z uvedenej zásady vyplýva, že porušenie zákona v prípade rozhodovania o väzbe zakladá zároveň aj porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 dohovoru.

Skutočnosť, že dôvody väzby existovali po celú dobu jej trvania, sama osebe nestačí na záver, že obvinený bol súdený v primeranej lehote, ak väzba trvala neprimerane dlho. Primeranosť lehoty sa tu posudzuje podľa rovnakých kritérií ako primeranosť dĺžky konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, t. j. podľa povahy veci, správania strán a správania orgánu štátu. Primeranosť lehoty sa pritom posudzuje prísnejšie ako v prípade čl. 6 ods. 1 dohovoru a vyžaduje sa, aby všeobecné súdy postupovali vo väzobných veciach s „osobitným urýchlením“ (Tomasí c. Francúzsko z 27. augusta 1992, § 84, Abdoella c. Holandsko z 25. novembra 1992, § 24).

Z citovaného ustanovenia § 71 ods. 1 Trestného poriadku sú zrejmé podmienky, za splnenia ktorých obvinený môže byť vzatý do väzby. Je teda nevyhnutné, aby zistené skutočnosti nasvedčovali tomu, že inkriminovaný skutok bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že skutok spáchal obvinený, a z konania obvineného alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava z úteku, resp. skrývania sa, kolúzie alebo pokračovania v trestnej činnosti.

V prípade rozhodovania súdu o predĺžení lehoty väzby v prípravnom konaní v zmysle § 76 ods. 3 druhej vety Trestného poriadku navyše (popri podmienkach vyplývajúcich z ustanovenia § 71 ods. 1 Trestného poriadku) musia byť ešte kumulatívne splnené ďalšie podmienky, podľa ktorých 1. nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie skončiť a 2. prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania.

Napokon, ako to vyplýva z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri už citované rozhodnutia Tomasí c. Francúzsko a Abdoella c. Holandsko), pri rozhodovaní o väzbe treba skúmať aj to, či vyšetrovanie trestnej veci prebieha s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.

Možno konštatovať, že splnenie podmienok väzby vyplývajúcich z ustanovenia § 71 ods. 1 Trestného poriadku je v uznesení krajského súdu obširným spôsobom a presvedčivo zdôvodnené. Túto časť odôvodnenia uznesenia krajského súdu nemožno v nijakom prípade považovať ani za arbitrárnu, ale ani za zjavne neodôvodnenú. Krajský súd tu v dostatočnom rozsahu splnil svoju prieskumnú povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 72 ods. 2 tretej vety Trestného poriadku.

Odlíšná je situácia vo vzťahu k ustanoveniu § 76 ods. 3 druhej vety Trestného poriadku, teda v súvislosti s posúdením otázky, či bolo alebo nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie skončiť v pôvodnej sedemmesačnej lehote, ako aj v súvislosti s povinnosťou viesť vyšetrovanie s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.

Ústavný súd považuje za potrebné predovšetkým zo skutkového hľadiska konštatovať, že tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého polícia v čase podania návrhu na predĺženie väzby mala správu mobilného operátora už dávno k dispozícii, bolo v plnom rozsahu zisteniami ústavného súdu preukázané. Mobilný operátor totiž svoju správu z 28. marca 2011 odovzdal na doporučenú poštovú prepravu 30. marca 2011 a polícia poštovú zásielku obsahujúcu správu

mobilného operátora prevzala prostredníctvom splnomocnenca ešte 4. apríla 2011. Možno preto zo skutkového hľadiska ustáliť, že pokiaľ sa návrh prokurátora na predĺženie väzby v prípravnom konaní opieral inter alia o potrebu vyžiadať si od mobilného operátora výpis odchádzajúcich a prichádzajúcich hovorov a SMS správ z označených telefónnych čísel a z označeného mobilného telefónu, bol v tomto smere duplicitný a nadbytočný, pretože požadované informácie už mobilný operátor pred niekoľkými mesiacmi polícii poskytol.

Z dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, možno ustáliť, že polícia v súvislosti s návrhom na predĺženie väzby v prípravnom konaní nepredložila prokurátorovi (a ten následne okresnému súdu) celý dovtedy získaný spisový materiál, pretože v predložennom spisovom materiáli sa nenachádzala správa mobilného operátora z 28. marca 2011, hoci bola polícii doručená ešte 4. apríla 2011. Pritom je rozhodujúce, že prokurátor navrhol predĺžiť lehotu väzby v prípravnom konaní (ktorá mala uplynúť 1. októbra 2011) do 30. novembra 2011 (teda o ďalšie dva mesiace) jednak pre potrebu zadovážiť charakteristiku sťažovateľa z ústavu na výkon väzby, ale najmä preto, aby sa zadovážila v skutočnosti už existujúca správa od mobilného operátora. Inými slovami, ustanoveniu § 72 ods. 4 Trestného poriadku sa priechiaci postup polície v konečnom dôsledku umožnil, že okresný súd a krajský súd (ktoré o existencii správy mobilného operátora zrejme nevedeli) návrhu prokurátora na predĺženie väzby v prípravnom konaní v plnom rozsahu vyhovelí s výslovným poukazom na potrebu zadovážiť túto správu. Na doplnenie treba dodať, že po rozhodnutí krajského súdu, ktorý predĺženie väzby v prípravnom konaní odobril, k novému vyžiadaniu správy od mobilného operátora už nedošlo, pretože zrejme hneď potom bola do spisu založená správa z 28. marca 2011, ktorá podľa dátumovej pečiatky mala byť polícii doručená 27. septembra 2011, teda v deň nasledujúci po dni, keď krajský súd o veci rozhodol.

Postup polície v prípravnom konaní, ktorá nepredloží prokurátorovi, resp. všeobecnému súdu celý získaný spisový materiál v súvislosti s rozhodovaním o väzbe, v dôsledku čoho všeobecné súdy rozhodnú o väzbe bez znalosti všetkých rozhodujúcich skutočností, nemožno považovať za konanie, ktoré by bolo v súlade s konaním ustanoveným zákonom. Znamená to zároveň porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, resp. práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

V uvedenej súvislosti treba ešte podotknúť, že o neúplnosti predloženého spisového materiálu celkom zrejme nevedel ani sťažovateľ, resp. jeho obhajkyňa, pretože rozhodujúce skutočnosti zistili až po skončení vyšetrovania v rámci preštudovania vyšetrovacieho spisu 13. októbra 2011, teda už po rozhodnutí krajského súdu, ku ktorému došlo ešte 26. septembra 2011. Z tohto dôvodu ani nebolo možné, aby v rámci konania a rozhodovania o návrhu prokurátora na predĺženie väzby v prípravnom konaní uvedený nedostatok namietali (napr. v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o predĺžení väzby). Naproti tomu však na adresu okresného súdu a krajského súdu možno konštatovať, že z predloženého spisového materiálu museli mať vedomosť o tom, že ešte v marci 2011 bol mobilný operátor vyzvaný správu podať, pričom v predložennom spise sa správa mobilného operátora nenachádzala a zo spisu nevyplývala urgencia správy, ale ani akékoľvek vysvetlenie, prečo ani po niekoľkých mesiacoch nebola správa k dispozícii. Uvedené skutočnosti mali vyvolať u všeobecných súdov prinajmenšom závažné pochybnosti o tom, či sa vo veci koná s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, ako sa to vo väzobnej veci vyžaduje.

Popri porušení ustanovenia § 72 ods. 4 Trestného poriadku ani z vecného hľadiska (§ 76 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku) nie je možné považovať rozhodnutie o predĺžení väzby za akceptovateľné. Ako to vyplýva z už uvedeného, dôvod predĺženia väzby spočívajúci v potrebe zadovážiť správu od mobilného operátora v skutočnosti neexistoval. Zadováženie charakteristiky sťažovateľa z ústavu na výkon väzby si predĺženie väzby nevyžaduje, keďže z časového hľadiska ide o celkom nenáročný úkon.

S prihliadnutím na uvedené rozhodujúce skutočnosti treba uznesenie krajského súdu považovať za nezákonné, a preto aj priečiace sa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (bod 1 výroku nálezu). Hoci krajský súd o existencii správy mobilného operátora nevedel a subjektívne v tejto súvislosti nepochybil, z objektívneho hľadiska nesie na priek tomu zodpovednosť za porušenie označených práv sťažovateľa. Krajskému súdu však možno pričítať aj subjektívne pochybenie v tom, že sa v uvedených súvislostiach nezaoberal dostatočne otázkou, či vyšetrovanie prebieha s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.

Vzhľadom na uvedený záver už nebolo potrebné zaoberať sa ďalšími námietkami sťažovateľa.

Keďže ústavný súd rozhodol o porušení práv sťažovateľa uznesením krajského súdu č. k. 8 Tpo 50/2011-68 z 26. septembra 2011, podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde toto uznesenie zrušil (bod 2 výroku nálezu).

Sťažovateľ nežiadal, aby ústavný súd po zrušení uznesenia krajského súdu vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie, preto ústavný súd o vrátení veci nerozhodoval, pričom treba poznamenať, že vrátiť vec na ďalšie konanie by v danom prípade ani neprichádzalo do úvahy.

O väzbe rozhoduje všeobecný súd vždy s účinkami pro futuro. Nie je teda možné rozhodovať o väzbe so spätnou účinnosťou (mutatis mutandis I. ÚS 88/04, I. ÚS 100/04).

Jurisdikcia sudcu pre prípravné konanie sa končí momentom podania obžaloby, čo zároveň znamená, že rozhodovanie o dôvodnosti väzby prináleží po podaní obžaloby sudcovi (sudcom) a súdu konajúcemu a rozhodujúcemu o merite veci (I. ÚS 204/05).

Keďže na sťažovateľa bola podaná obžaloba, nie je už možné o predĺžení väzby v právnom konaní rozhodovať. Išlo by totiž o rozhodovanie o väzbe s účinkami do minulosti. Okrem toho jurisdikcia sudcu pre prípravné konanie sa podaním obžaloby skončila. O väzbe sťažovateľa môže teraz rozhodovať iba súd, ktorý koná o merite veci.

Sťažovateľ ďalej požadoval, aby ho ústavný súd prepustil z väzby.

Vzhľadom na to, že rozhodnutím krajského súdu o odvolaní z 28. júna 2012 sa väzba sťažovateľa už skončila (nastúpil uvedeného dňa do výkonu trestu odňatia slobody), stala sa jeho požiadavka z pohľadu ústavného súdu bezpredmetnou, a preto sťažnosti v tejto časti nevyhoveli (bod 4 výroku nálezu).

Ústavný súd poznamenáva, že o prípadnom priznaní primeraného finančného zadosťučinenia za utrpenú nemateriálnu ujmu nemohol rozhodovať, keďže sťažovateľ takúto požiadavku neuplatnil.

Z titulu náhrady trov právneho zastúpenia advokátkou priznal ústavný súd úspešnému sťažovateľovi čiastku 527,52 €, a to za tri úkony právnych služieb v roku 2011 (prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť, doplnenie sťažnosti) po 123,50 €, za jeden úkon právnych služieb v roku 2012 (replika na vyjadrenie predsedu krajského súdu) vo výške 127,16 €, ako aj režijný paušál 3 x po 7,41 € a 1 x 7,63 €. Krajský súd je povinný trovy zaplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

K základnému právu na osobnú slobodu

Ak sťažovateľ námietky proti neústavnosti a nezákonnosti väzby spojil do žiadosti o prepustenie z väzby, krajský súd je povinný sa ňou zaoberať.

Opačný postup, keď sa nadriadený súd nevysporiada s námietkami neústavnosti a nezákonnosti prednesenými v jednom prednese alebo podaní, je popretím základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva zaručeného čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Súvisiace ustanovenia: Čl. 17 Ústavy SR, Čl. 5 Dohovoru

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 17. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 90/08

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. februára 2009 v senáte zloženom z predsedu L. D. a zo sudcov J. A. a R. T. vo veci sťažnosti Š. K., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátkou JUDr. A. B., L., pre namietané porušenie jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 32/2008 a jeho uznesením zo 7. februára 2008 takto

rozhodol:

1. Základné právo Š. K. na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 32/2008 a jeho uznesením zo 7. februára 2008 **porušené bolo**.

2. Š. K. **priznáva** úhradu trov konania v sume 170,75 € [slovom stosedemdesiat eur a sedemdesiatpäť centov (5 144 Sk)], ktoré **je povinný** zaplatiť Krajský súd v Banskej Bystrici na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. A. B., L., do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Sťažnosti Š. K. vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 90/08-11 z 26. marca 2008 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Š. K., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. A. B., L., pre namietané porušenie jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 32/2008 a jeho uznesením zo 7. februára 2008. Ústavný súd sťažnosť vo zvyšnej časti odmietol.

Podstatou sťažovateľových námietok bolo tvrdenie, že od 27. decembra 2007 je jeho väzba, ktorá začala plynúť 26. júna 2007 a do ktorej bol vzatý uznesením Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 54/2007 z 29. júna 2007 z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, nezákonná. V tejto súvislosti sťažovateľ argumentoval

tým, že 20. decembra 2007 bola okresnému súdu doručená obžaloba, čím sa jeho trestná vec posunula zo štádia prípravného konania do štádia trestného stíhania pred súdom, pričom 26. decembra 2007 uplynula šesťmesačná lehota trvania jeho väzby pre prípravné konanie. Podľa vyjadrenia sťažovateľa o zákonnosti ďalšieho trvania jeho väzby bolo rozhodnuté až 24. januára 2008 na verejnom zasadnutí pri predbežnom prejednaní obžaloby, keď okresný súd jeho žiadosť o prepustenie z väzby zamietol. Sťažovateľ teda tvrdil, že od 27. decembra 2007 absentovalo akékoľvek rozhodnutie súdu týkajúce sa zákonnosti jeho väzby, pričom danú situáciu nenapravil ani krajský súd svojím uznesením sp. zn. 2 To 32/2008 zo 7. februára 2008, ktorým bola jeho sťažnosť proti prvostupňovému rozhodnutiu zamietnutá. Podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd ani dostatočne nezaoberal jeho argumentmi týkajúcimi sa nezákonnosti jeho väzby obsiahnutými v sťažnosti, a preto jeho rozhodnutie označil ako arbitrárne a neodôvodnené. Na základe toho sa sťažovateľ domnieval, že krajský súd porušil jeho základné právo podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a právo podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru.

Vychádzajúc z uvedeného sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To 32/2008 zo 7. februára 2008 bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a právo podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru, namietaťné uznesenie zrušil, okresnému súdu prikázal, aby ho bezodkladne prepustil z väzby na slobodu, a aby rozhodol o priznaní náhrady trov právneho zastúpenia.

K sťažnosti sťažovateľa sa vyjadril krajský súd prostredníctvom svojho predsedu, a to listom sp. zn. Spr. 500/08 zo 4. apríla 2008, ktorého prílohou bolo vyjadrenie predsedu senátu tamojšieho súdu. Z obsahu tohto listu okrem iného vyplýva:

„... Š. K. bol vzatý do väzby uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu v Lučenci sp. zn. 0 Tp 54/2007, pričom väzba začala plynúť dňa 26. 6. 2007 o 7.47 hod a vykonávala sa v ÚVV Banská Bystrica.

V trestnej veci sťažovateľa okresný prokurátor v Lučenci podal dňa 19. 12. 2007 obžalobu na Š. K., ktorá bola doručená okresnému súdu dňa 20. 12. 2007. Touto obžalobou bol obž. Š. K. obžalovaný pre zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c, d) Tr. zák. (sadzba 4 až 10 rokov).

Dňa 24. 1. 2008 predseda senátu Okresného súdu v Lučenci podľa § 244 ods. 5) Tr. por. rozhodol o väzbe obžalovaného tak, že dôvody väzby u neho aj naďalej trvajú. Toto rozhodnutie napadol obžalovaný, pričom Krajský súd v Banskej Bystrici dňa 7. 2. 2008 svojím uznesením sp. zn. 2 To 32/08 sťažnosť obžalovaného zamietol.

Podaním obžaloby teda v danom prípade 20. 12. 2008 skončilo prípravné konanie a teda aj väzba v prípravnom konaní. Stanovisko obhajkyne JUDr. A. B., že 26. 12. 2007 skončila 6-mesačná väzba pre prípravné konanie je teda schoďné, poukazujúc okrem iného aj na zákonné ustanovenia § 76 ods. 1, 2, 6, 7) Tr. por. Nemožno striktne súhlasiť ani so stanoviskom, že o väzbe rozhoduje súd vždy s účinkami pro futuro a nie je možné rozhodovať o väzbe so spätnou účinnosťou, teda že rozhodnutím Okresného súdu Lučenec zo dňa 24. 1. 2008 nie je možné spätne konvalidovať protiústavný stav vzniknutý absenciou súdneho rozhodnutia. Súdne rozhodnutia v zmysle ust. § 72 ods. 1), § 242, § 244 ods. 5) Tr. por. sú predsa vždy rozhodnutiami so spätnou účinnosťou. Trestný poriadok vôbec nestanovuje, aby po podaní obžaloby bolo okamžite rozhodnuté o väzbe tak, aby samotné rozhodnutie súvisle nasledovalo na končiacu väzbu prípravného konania.

Vec podľa môjho názoru na základe predložených podkladov a zberného spisu bola predbežne prejednaná a o väzbe bolo rozhodnuté zákonným spôsobom v primeranej lehote. V konečnom dôsledku je v danom prípade potrebné prihliadať, kedy bola podaná

obžaloba, teda tesne pred vianočnými sviatkami a Novým rokom, ako aj na osobu obžalovaného, u ktorého sa jedná o osobu 8-krát súdne trestanú prevažne pre násilnú trestnú činnosť, ktorú páchal už od r. 1992...”

Označeným podaním, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 9. apríla 2008, predseda krajského súdu zároveň oznámil, že netrvá na ústnom prerokovaní danej veci.

Právna zástupkyňa sťažovateľa listom doručeným ústavnému súdu 16. apríla 2008 taktiež vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

Keďže účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej v zmysle ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a ústavný súd dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, rozhodol na neverejnom zasadnutí.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom.

Podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. januára 2009, teda do účinnosti zákona č. 5/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) rozhodnutím o väzbe sa rozumie rozhodnutie o vzatí alebo nevzatí obvineného do väzby, žiadosti o prepustenie z väzby, ďalšom trvaní väzby, zmene dôvodov väzby, návrhu na predĺženie lehoty väzby a rozhodnutie prokurátora o prepustení obvineného z väzby.

Podľa § 76 ods. 5 Trestného poriadku súdu plynie lehota väzby... od podania obžaloby...

Podľa § 79 ods. 2 Trestného poriadku policajt, prokurátor, sudca pre prípravné konanie a súd sú povinní skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú, alebo či sa zmenili.

Podľa § 243 ods. 1 Trestného poriadku obžaloba podaná na súde pre zločin s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou osem rokov sa predbežne prejedná na verejnom zasadnutí...

Podľa § 244 ods. 5 Trestného poriadku ak je obvinený vo väzbe, rozhodne súd pri predbežnom prejednaní obžaloby vždy aj o ďalšom trvaní väzby.

Z obsahu sťažnosti, k nej priložených písomností, ako aj z vyjadrenia predsedu krajského súdu ústavný súd zistil, že sťažovateľ bol vzatý do väzby na základe rozhodnutia sudcu pre prípravné konanie vyhláseného vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 0 Tp 54/07 s tým, že väzba uňho začala plynúť 26. júna 2007. Šesťmesačná lehota trvania väzby pre prípravné konanie mala uplynúť 26. decembra 2007, ale ešte predtým 20. decembra 2007 bola na sťažovateľa podaná obžaloba za zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) Trestného zákona. Vzhľadom na to, že sťažovateľ bol toho názoru,

že nie sú dané dôvody jeho väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, žiadal o prepustenie z väzby. O jeho žiadosti o prepustenie z väzby (podaná 11. decembra 2007 a doplnená 21. januára 2008), ako aj o zákonnosti väzby vôbec rozhodol okresný súd až na verejnom zasadnutí pri predbežnom prejednaní obžaloby uznesením sp. zn. 3 T 261/07 z 24. januára 2008. V tomto rozhodnutí okresný súd konštatoval, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby zamietá, písomný sľub na nahradenie väzby neprijíma a že dôvody preventívnej väzby [§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] aj naďalej trvajú.

Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú zahlásil do zápisnice a ktorú dodatočne odôvodnil podaním z 28. januára 2008. O sťažnosti sťažovateľa rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 2 To 32/2008 zo 7. februára 2008 tak, že ju zamietol.

Sťažovateľ prostredníctvom svojej obhajkyne v sťažnosti proti prvostupňovému rozhodnutiu argumentoval okrem iného takto:

„Dňa 11. 12. 2007 som podal žiadosť o prepustenie z väzby. Dňa 26. 12. 2007 mala uplynúť šesťmesačná lehota trvania väzby v zmysle ust. § 76 ods. 2 Tr. por. Pred vypršaním tejto lehoty, a to 19. 12. 2007 bola podaná obžaloba, ktorá bola Okresnému súdu v Lučenci doručená dňa 20. 12. 2007... Svoju žiadosť o prepustenie z väzby som doplnil podaním uskutočneným dňa 21. 01. 2008.

Až 31 dní po podaní obžaloby, 24 dní po uplynutí šesťmesačnej lehoty trvania väzby v prípravnom konaní v zmysle ust. § 76 ods. 2 Tr. por. rozhodoval súd o predbežnom prejednaní obžaloby a zároveň o ďalšom trvaní väzby...

Obdobie od 19. resp. 27. decembra 2008 sa týka väzby v konaní pred súdom (po podaní obžaloby). Na rozdiel od ďalších prípadov trvania väzby v prípravnom konaní podľa ust. § 76 ods. 2 Tr. por., v ktorom Trestný poriadok výslovne vyžaduje pre ďalšie trvanie väzby príslušné súdne rozhodnutie o predĺžení lehoty trvania väzby, v tomto prípade Trestný poriadok takéto rozhodnutie súdu výslovne neustanovuje...

Z vyššie uvedených ústavných záruk osobnej slobody jednotlivca, resp. jej záruk podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Dohovor) vyplýva, že v zmysle čl. 17 ods. 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 1 Dohovoru nemôže byť titulom pre držanie vo väzbe znamenajúce obmedzenie osobnej slobody len skutočnosť, že bola podaná obžaloba, bez toho, aby sa o ďalšom trvaní väzby výslovne konajúcim súdom rozhodlo...

Na základe uvedeného namietam protiústavnosť mojej väzby, v dôsledku absencie jej ústavne akceptovateľného titulu (právoplatného súdneho rozhodnutia), čo nemohlo a nemôže byť odstránené neskorším súdnym rozhodnutím z 24. 01. 2008 teda po uplynutí 31 dní po podaní obžaloby, 24 dní po uplynutí šesťmesačnej lehoty trvania väzby...

Mám za to, že dôvody väzby vo vzťahu k preventívnej väzbe, na základe ktorých som bol vzatý do väzby neexistujú... Po prihliadnutí na vyššie uvedené skutočnosti neexistuje žiadna konkrétna skutočnosť vyžadovaná ust. § 71 ods. 1 Tr. por. (na ktorú je okresný súd povinný prihliadať pri svojom rozhodovaní o väzbe) a teda túto súd ani neuvádza vo svojom rozhodovaní o väzbe...“

Krajský súd, ktorý o podanej sťažnosti rozhodol, v odôvodnení namietaného uznesenia stručne uviedol podstatu napadnutého rozhodnutia okresného súdu, dôvody sťažnosti sťažovateľa, pričom po preskúmaní trestného spisu dospel k záveru, že sťažnosť nie je dôvodná.

Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 2 To 32/2008 zo 7. februára 2008 okrem iného vyplýva:

„V prípade materiálnych podmienok mal krajský súd jednoznačne preukázané, že doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, ktorý sa obžalovanému kladie za vinu bol spáchaný, tento skutok má znaky trestného činu, a doposiaľ zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že tento skutok spáchal obžalovaný Š. K. ...

... s prihliadnutím na charakter trestného činu, zo spáchania ktorého je obžalovaný, ako aj samotnú osobu obžalovaného, z doposiaľ zadovážených dôkazov aj v súčasnom štádiu trestného konania po podaní obžaloby, pretrvávajúca dôvodná obava, že v prípade prepustenia na slobodu bude obžalovaný Š. K. pokračovať v trestnej činnosti, najmä s prihliadnutím na skutočnosť, že doposiaľ bol osemkrát súdne trestaný prevažne pre násilnú trestnú činnosť, ktorú pácha od roku 1992... obžalovaný Š. K. sa trestnej činnosti, z ktorej je v súčasnosti trestne stíhaný, dopustil počas skúšobnej doby. Z toho dôvodu preto aj krajský súd prijal záver, že dôvody preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku u obžalovaného naďalej trvajú... Pokračovaním v trestnej činnosti preto treba rozumieť nielen opakovanie toho istého trestného činu, ktorý je obžalovanému kladený za vinu, ale spáchanie aj iných trestných činov.

Ku splneniu formálnych podmienok väzby, uvedených v § 72 ods. 2 Trestného poriadku, krajský súd konštatuje, že tieto boli taktiež v prípade rozhodovania o ďalšom trvaní väzby splnené, pričom aj doterajšia dĺžka trvania väzby uvedená v § 76 Trestného poriadku zodpovedá tomuto zákonnému ustanoveniu...

Väzba sa u obžalovaného Š. K. začala dňa 26. 6. 2007 o 7:47 hod. a obžaloba bola prokurátorom podaná na Okresný súd Lučenec dňa 20. 12. 2007. Z uvedeného vyplýva, že zákonná šesťmesačná lehota trvania väzby pre prípravné konanie podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku bola zachovaná.“

III.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na námietky sťažovateľa a predmet konania vymedzený v už označenom uznesení o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, bolo jeho úlohou posúdiť zákonnosť a ústavnosť uznesenia krajského súdu sp. zn. 2 To 32/2008 zo 7. februára 2008, a to z hľadiska oprávnenosti trvania väzby po 26. decembri 2007.

Z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Ústava sama teda neustanovuje ani dôvody väzby, ani čas, na ktorý možno vziať do väzby, ale odkazuje v tomto smere na zákonnú úpravu. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody. Jej nerešpektovanie je zároveň nerešpektovaním ústavy, a tým i porušením ňou zaručeného práva na osobnú slobodu (II. ÚS 55/98, II. ÚS 315/06).

Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07). Z uvedenej zásady vyplýva, že porušenie zákona v prípade rozhodovania o väzbe zakladá zároveň aj porušenie čl. 17 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru.

Požiadavka zákonnosti väzby podľa vnútroštátneho zákona („lawfulness“), na ktorú odkazuje čl. 5 ods. 1 dohovoru (pozri pojmy „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“ a „zákonné“), je podľa Európskeho súdu pre ľudské práva primárna. Väzba musí byť navyše v súlade s účelom citovaného ustanovenia dohovoru (ktorým je zabrániť, aby bola osoba zbavená slobody svojvoľne) a tiež v súlade s dohovorom vrátane všeobecných princípov obsiahnutých v ňom výslovne alebo implikovane (pozri obdobne napr. rozsudky vo veciach Winterwerp v. Holandsko z 24. októbra 1979, Sériá A, č. 33, str. 19 - 20, § 45 a Baranowski v. Poľsko z 28. marca 2000, č. 28358/95, § 51).

Ústavný súd pripomína, že v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 1 dohovoru nemôže byť titulom pre držanie vo väzbe znamenajúce obmedzenie osobnej slobody len skutočnosť, že bola podaná obžaloba, bez toho, aby sa o ďalšom trvaní väzby výslovne konajúcim súdom rozhodlo ešte predtým, ako uplynie lehota, na ktorú bola väzba v prípravnom

konaní naposledy predĺžená (I. ÚS 6/02, I. ÚS 204/05, III. ÚS 271/06, I. ÚS 115/07, III. ÚS 187/07). Samotná skutočnosť, že vec bola postúpená súdu, nie je postačujúca na splnenie kritéria „zákonosti“ väzby v zmysle čl. 5 ods. 1 dohovoru a nemôže bez príslušného súdneho rozhodnutia odôvodniť ďalšie trvanie väzby (Stasaitis c. Litva z 21. marca 2002, § 59 až § 61).

V uvedenom prípade je potrebné vychádzať z toho, že aj znenie dohovoru v čl. 5 ods. 1 stavia do popredia zákonnú úpravu toho-ktorého štátu v prípadoch týkajúcich sa zásahov do osobnej slobody jednotlivca, z čoho jednoznačne vyplýva, že k pozbaveniu osobnej slobody konkrétnej fyzickej osoby môže dôjsť len v súlade s príslušnými zákonnými ustanoveniami, v našom prípade v súlade s Trestným poriadkom. Zo znenia § 76 ods. 5 Trestného poriadku priamo nevyplývalo, v akom okamihu bol všeobecný súd povinný rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby po podaní obžaloby, pretože toto ustanovenie len zakotvovalo, že súdu plynie lehota väzby od podania obžaloby. V tejto súvislosti však bolo potrebné mať na zreteli ustanovenie § 79 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého bol súd povinný skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú. A práve takéto zistenie súdu o dôvodnosti ďalšieho trvania väzby nemohlo ostať len v rovine dohadov, že väzba trvá, pretože bola podaná obžaloba, čím plynula lehota väzby pre tento súd. Súd bol povinný jednoznačne a zreteľne predstaviť dôvodnosť a opodstatnenosť ďalšieho trvania väzby jedine vydaním rozhodnutia. Veď jedným z rozhodnutí, ktoré Trestný poriadok pokladal za rozhodnutia o väzbe, bolo v súlade s § 72 ods. 1 aj rozhodnutie súdu o ďalšom trvaní väzby.

Podľa názoru ústavného súdu aj pri vtedajšom znení ustanovenia § 76 ods. 5 Trestného poriadku bolo povinnosťou všeobecného súdu rozhodnúť po podaní obžaloby o ďalšom trvaní väzby, a to najneskôr do uplynutia termínu posledného predĺženia väzby v prípravnom konaní. Bez takéhoto rozhodnutia totiž nebolo možné považovať väzbu za zákonnú, pretože táto sa nemohla zakladať iba na podaní obžaloby. Musela sa vždy opierať o rozhodnutie súdu (obdobne I. ÚS 187/07).

V prípade sťažovateľa lehota väzby, o ktorej bolo rozhodnuté ešte v rámci prípravného konania, uplynula 26. decembra 2007. Obžaloba na sťažovateľa bola podaná 20. decembra 2007. O ďalšom trvaní sťažovateľovej väzby rozhodol okresný súd až pri predbežnom prejednaní obžaloby 24. januára 2008 tak, že jeho žiadosti o prepustenie z väzby nevyhovel. Svoju námietku o neústavnosti a nezákonnosti väzby sťažovateľ predniesol aj krajskému súdu tým, že ju obsiahol vo svojej sťažnosti proti prvostupňovému rozhodnutiu. Krajský súd aj napriek tomu, že po uplynutí lehoty trvania sťažovateľovej väzby pre prípravné konanie (od 27. decembra 2007) neexistovalo žiadne súdne rozhodnutie o ďalšom trvaní sťažovateľovej väzby, jeho sťažnosť zamietol.

Tieto skutočnosti boli podkladom pre záver ústavného súdu, že postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To 32/2008 zo 7. februára 2008 bolo porušené základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a jeho právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Keďže ústavný súd uviedol dôvody, na základe ktorých konštatoval porušenie uvedených práv sťažovateľa označeným postupom a uznesením krajského súdu, nepovažoval za potrebné bližšie sa venovať námietkam sťažovateľa týkajúcim sa neodôvodnenosti tohto uznesenia, pretože táto bola vlastne len odzrkadlením právnych a skutkových záverov krajského súdu, ktoré ústavný súd napokon posúdil ako také, ktoré sú nezlučiteľné s obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného žiadal, aby ústavný súd nálezom zrušil uznesenie krajského súdu sp. zn. 2 To 32/2008 zo 7. februára 2008, vrátil mu vec na ďalšie konanie a nariadil okamžité prepustenie z väzby na slobodu.

Ústavný súd zistil, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 To 201/08 zo 14. augusta 2008 bol rozsudok okresného súdu sp. zn. 3 T 261/07 z 15. mája 2008 zrušený vo výroku o treste, na základe čoho krajský súd odsúdil sťažovateľa za skutok, zo spáchania ktorého bol uznaný vinným, k trestu odňatia slobody v trvaní 6 rokov. Uznesením okresného súdu č. k. 3 T 261/2007-428 z 28. augusta 2008 v spojení s opravným uznesením okresného súdu sp. zn. 3 T 261/07, IČS: 6607010839 z 18. septembra 2008 (právoplatné 29. septembra 2008) sa sťažovateľovi väzba v trvaní od 26. júna 2007 do 14. augusta 2008 zarátala do trestu odňatia slobody.

Z uvedeného je zrejmé, že v čase rozhodovania ústavného súdu je zásah do osobnej slobody sťažovateľa realizovaný na základe iného právneho dôvodu, ako to bolo v čase podania sťažnosti ústavnému súdu. Sťažovateľ sa v súčasnej dobe nenachádza vo väzbe, ale vo výkone trestu odňatia slobody, pričom do tohto trestu mu bola zarátaná aj doba obmedzenia jeho osobnej slobody vo väzbe. Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že by bolo právne bezvýznamné zrušiť namietané uznesenie krajského súdu, prípadne vrátiť vec krajskému súdu na ďalšie konanie, pretože tento by už nemohol žiadnym ústavne konformným spôsobom odstrániť stav, o ktorom ústavný súd konštatoval, že bol nezlučiteľný so základným právom sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a právom podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru. Z uvedeného dôvodu ústavný súd žiadosti sťažovateľa o zrušenie namietaného uznesenia krajského súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie nevyhovel. Zo zrejmých dôvodov ústavný súd už nemohol vyhovieť ani požiadavke sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu (bod 3 výroku nálezu) (obdobne napr. III. ÚS 386/06, I. ÚS 342/08).

IV.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré jeho právna zástupkyňa vyčíslila v celkovej sume 5 144 Sk (2 úkony právnej služby po 2 382 Sk, 2 x režijný paušál po 190 Sk), čo predstavuje 170,75 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádza z výšky priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá predstavuje sumu 632,54 € (19 056 Sk). Úhradu trov konania tak priznáva v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a to za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2008 v sume 105,42 € (3 176 Sk) vrátane režijného paušálu v sume 6,31 € (190 Sk) [v prípade 2 úkonov právnej služby - príprava a prevzatie zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu vrátane režijných paušálov táto suma predstavuje 223,46 € (6 732 Sk)].

Keďže ústavný súd je v súlade s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania, priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v uplatnenej sume 170,75 € (5 144 Sk) (bod 2 výroku nálezu).

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Základné právo na osobnú slobodu a rozhodovanie o väzbe obžalovaného

Pokiaľ sa všeobecný súd vo svojom rozhodnutí nevysporiadal s argumentmi obžalovaného uvedenými v jeho písomnom podaní sťažnosti z dôvodu, že toto podanie nemal pri rozhodovaní k dispozícii a oboznámenie sa s jeho obsahom ani nemožno rozumne očakávať, pretože takéto podanie bolo doručené súdu nižšej inštalácie v ten istý deň, v ktorý rozhodoval súd vyššej inštalácie, a súčasne ostatné záruky spravodlivého procesu vzťahujúce sa na rozhodovanie o väzbe, predovšetkým právo dotknutej osoby byť vypočutý súdom k dôvodom a okolnostiam vzatia do väzby boli zachované, nemôže to bez ďalšieho viesť k vysloveniu porušenia základného práva na osobnú slobodu vyplývajúceho z čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky.

Súvisiace ustanovenia: Čl. 17 Ústavy SR

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 7. 12. 2010, sp. zn. III. ÚS 466/2010

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. decembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť V. Y., naposledy bytom B., t. č. vo väzbe, zastúpeného spoločnosťou K., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. J. B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Tos 70/2010 z 28. júla 2010 a takto

rozhodol:

Sťažnosť V. Y. odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. augusta 2010 doručená sťažnosť V. Y. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Tos 70/2010 z 28. júla 2010.

Z obsahu sťažnosti okrem iného vyplýva, že sťažovateľ bol 13. júla 2010 v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 4 To 74/2010 prepustený na slobodu avšak hneď potom bol zadržaný príslušníkmi Policajného zboru a predvedený na Oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru Bratislava, Úradu hraničnej a cudzineckej polície Bratislava (ďalej len „oddelenie cudzineckej polície“) a následne mu bolo toho istého dňa vydané rozhodnutie o administratívnom vyhostení z územia Slovenskej republiky a rozhodnutie o zaistení. Ďalej v sťažnosti

uviedol: „Potom bol sťažovateľ dňa 13. 07. 2010 prevezený do záchytného tábora v M., kde čakal na vydanie cestovného dokladu a následný výkon rozhodnutia o administratívnom vyhostení. Dňa 16. 07. 2010 bol sťažovateľ v raňajších hodinách v záchytnom tábore M. spútaný príslušníkmi policajného zboru, bol eskortovaný zo záchytného tábora M. a predvedený na neverejné zasadnutie, ktoré sa konalo na Okresnom súde Bratislava I za účelom rozhodnutia o vzatí sťažovateľa do väzby.“ Uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) zo 16. júla 2010 sp. zn. 4 T/106/09 bol sťažovateľ vzatý do väzby. Sťažovateľ uviedol, že „pôvodne bol termín neverejného zasadnutia za účelom rozhodovania o vzatí do väzby vytýčený na 23. 07. 2010. Následne súd účelovo zmenil termín neverejného zasadnutia na 16. 07. 2010. Na tieto úkony bola sťažovateľovi dňa 16. 07. 2010 obmedzená osobná sloboda a sťažovateľ bol spútaný a predvedený príslušníkmi PZ... Pri zatknutí bolo sťažovateľovi príslušníkmi PZ doručené len oznámenie o predvolaní na neverejné zasadnutie. Nebolo mu doručené ani oznámenie o predvedení ani žiadny príkaz sudcu na zatknutie. Napriek týmto skutočnostiam bola sťažovateľovi obmedzená jeho osobná sloboda, bol spútaný a predvedený na súd. Sťažovateľ tieto skutočnosti namietal na neverejnom zasadnutí, konajúci súd im však nevenoval pozornosť, iba príslušníkov PZ vyzval, aby sťažovateľovi ihneď sňali putá. ...

Na predmetnom neverejnom zasadnutí sťažovateľ podal proti uzneseniu OS BA I č. k.: 4 T 106/09 zo dňa 16. 07. 2010 sťažnosť. ... Dňa 19. 07. 2010, t. j. hneď v pondelok, teda v najbližší pracovný deň, sťažovateľ zaslal konajúcemu súdu písomnú sťažnosť v ruskom jazyku, kde okrem iného uviedol, že hneď ako mu bude doručené napadnuté uznesenie v písomnej podobe s riadnym odôvodnením, zašle k nemu doplnenie sťažnosti, tak aby sa mohol k celej veci riadne vyjadriť. Písomné vyhotovenie napadnutého uznesenia bolo sťažovateľovi doručené v stredu dňa 21. 07. 2010. V pondelok dňa 26. 07. 2010 sťažovateľ zaslal konajúcemu súdu doplnenie svojej sťažnosti, taktiež v ruskom jazyku. V tomto podaní sťažovateľ podrobne uviedol všetky dôvody svojej sťažnosti vrátane jeho nezákonného zatknutia a nezákonného predvedenia.“

Krajský súd uznesením z 28. júla 2010 sťažnosť sťažovateľa zamietol. Porušenie svojich základných práv vidí sťažovateľ v „protizákonnom postupe“ spočívajúcom v jeho nezákonnom zatknutí, spútaní a predvedení. „Sťažovateľ má za to, že spôsobom, t. j. nezákonným zatknutím a predvedením, akým bol vzatý do väzby boli porušené práva sťažovateľa podľa ustanovení čl. 5 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 17 ods. 2 Ústavy SR. Tvrdenie Okresného súdu Bratislava I, s ktorým sa neskôr stotožnil aj Krajský súd v Bratislave, o tom, že sťažovateľ má snahu byť vyhostený z územia Slovenskej republiky a tak sa vyhnúť trestnému stíhaniu, sú ničím neodôvodnené a účelové tvrdenia. ... Sťažovateľ o administratívne vyhostenie nikdy nežiadal. Naopak žiadal o udelenie tolerovaného pobytu. V tomto smere je odôvodnenie oboch napadnutých rozhodnutí účelové, špekulatívne a nemá žiadnu oporu v zákone ani vo vykonanom dokazovaní.“

Sťažovateľ namietal, že krajský súd „odignoroval podania sťažovateľa zo dňa 19. 7. 2010 a 26. 7. 2010, ktorými sťažovateľ doplnil a odôvodnil svoju sťažnosť“, a konal v rozpore so zákonom, keď v uznesení cituje z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktoré nesúvisí s posudzovanou vecou. „Odôvodňovanie nutnosti väzby inými, prebiehajúcimi konaniami sťažovateľa, ktoré nie sú navyše právoplatne skončené je neprípustné. Sťažovateľ má za to, že obe napadnuté rozhodnutia ... trpia vadou, ktorá spočíva v absencii riadneho, zákonného a plnohodnotného odôvodnenia vzatia sťažovateľa do väzby... V danom prípade sa totiž nemožno uspokojiť iba s opísaním zákonných dôvodov, resp. uvedením účelových a ničím nepodložených tvrdení.“ Napokon zhrnul, že napadnutým rozhodnutím boli porušené jeho „práva garantované nielen Ústavou Slovenskej republiky v jej čl. 46 ods. 1, čl. 17 ods. 2 a ods. 5, ale aj práva zakotvené v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd v čl. 5 a čl. 6“.

Na základe uvedeného žiadal sťažovateľ vydať takéto rozhodnutie:

„Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 70/2010 uznesením z 28. 07. 2010 porušil základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu zaručenú v čl. 17 ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, právo na slobodu zaručené v čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na spravodlivý proces zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Tos 70/2010 zo 28. 07. 2010 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5.000,- eur ...

Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 303,30 Eur... na účet jeho právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 52 ods. 2 ústavy cudzinci požívajú v Slovenskej republike základné ľudské práva a slobody zaručené touto ústavou, ak nie sú výslovne priznané iba občanom.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: ...

- c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. III. ÚS 135/04 v uznesení o prijatí sťažnosti, IV. ÚS 51/09, II. ÚS 275/2010) pokukazuje na to, že čl. 17 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru obsahujú nielen jej základné hmotné, ale aj procesné atribúty práva na osobnú slobodu, t. j. vrátane práva na spravodlivé súdne konanie pri jej pozbavení, a preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe sú aplikovateľné tieto špeciálne ustanovenia o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenia obsiahnuté v čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci De Wilde et al. v. Belgicko z 18. júna 1971, séria A, č. 12, § 76) a čl. 46 ods. 1 ústavy. Z uvedeného dôvodu ústavný súd preskúmaval sťažnosť sťažovateľa v rozsahu namietaného porušenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru, ktorého implicitnou súčasťou sú aj záruky práva na spravodlivé súdne konanie vyjadrené v čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy.

Dohovor v čl. 5 a ústava v čl. 17 sa svojím obsahom týkajú osobnej slobody jednotlivca. Rozdielom v znení týchto článkov je použitá terminológia, keď čl. 5 dohovoru výslovne priznáva právo či nárok súvisiaci s osobnou slobodou, zatiaľ čo čl. 17 ústavy takéto termíny nepoužíva, ale ustanovuje jasné limity pre štát v prípade zásahov do osobnej slobody jednotlivca.

Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

Ústavný súd pri uplatnení svojej právomoci vychádza z názoru, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, resp. že osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby. Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup, ako aj správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usporiadaný na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho

prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02). Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05).

Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00). Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v zákone č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“ a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. marca 1997, § 43). Každé pozbavenie osobnej slobody zároveň musí byť v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (Morsink v. Holandsko z 11. mája 2004).

Podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest.

Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby, proti ktorej bolo vznesené obvinenie. Odôvodnenie rozhodnutia o väzbe obsahuje aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera. O väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný. O sťažnosti proti rozhodnutiu súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe koná a rozhoduje nadriadený súd. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý; o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný. Predseda senátu alebo sudca pre prípravné konanie vypočuje obvineného a potom umožní prísediacim alebo sudcom, prokurátorovi a obhajcovi položiť obvinenému otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe; bez výsluchu obvineného možno rozhodnúť o väzbe len vtedy, ak obvinený výslovne požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti alebo ak zdravotný stav obvineného neumožňuje jeho výsluch. ...

Podľa § 192 ods. 3 Trestného poriadku o sťažnosti podľa § 190 ods. 3 proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby rozhodne nadriadený súd na verejnom zasadnutí a o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí obvineného do väzby na neverejnom zasadnutí do piatich pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie. ...

V podstatnom sťažovateľ namieta, že k porušeniu označených práv malo dôjsť tým, že napadnuté uznesenie krajského súdu, ako aj uznesenie okresného súdu, ktoré mu

predchádzalo, obsahuje ničím neodôvodnené a účelové tvrdenia o tom, že sťažovateľ má snahu byť vyhostený, ďalej tým, že krajský súd „odignoroval podania sťažovateľa zo dňa 19. 7. 2010 a 26. 7. 2010, ktorými doplnil a odôvodnil svoju sťažnosť proti rozhodnutiu OS BA I“, a tak odôvodnenie napadnutého uznesenia je nedostatočným, a napokon aj spôsobom, akým bol sťažovateľ predvedený pred okresný súd 16. júla 2010, pri ktorom bol spútaný, hoci nebol sudcom vydaný príkaz na zatknutie a nebolo rozhodnuté o jeho predvedení.

Z obsahu sťažnosti, ako aj z previerky spisu okresného súdu sp. zn. 4 T 106/09 ústavný súd zistil, že potom, ako bol sťažovateľ 13. júla 2007 v inej trestnej veci prepustený na slobodu po výkone uloženého trestu odňatia slobody, bolo oddelením cudzineckej polície vydané rozhodnutie č. p. UHCP-BA-OCP-AV-138-005/2010 o administratívnom vyhostení sťažovateľa a určený zákaz vstupu na územie Slovenskej republiky na dobu 5 rokov. Následne bolo oddelením cudzineckej polície vydané pod č. p. UHCR-BA-OCP-AV-138-006/2010 rozhodnutie o zaistení sťažovateľa. Podľa pokynu predsedu senátu obsiahnutého v súdnom spise vedenom v preskúmvanej trestnej veci predseda senátu najskôr nariadil na 23. júl 2010 verejné zasadnutie senátu, ktoré následne 15. júla 2010 zrušil a na 16. júl 2010 nariadil vykonanie výsluchu sťažovateľa. Súčasne požiadal Prezídium Policajného zboru o zabezpečenie účasti sťažovateľa a Krajskú prokuratúru v Bratislave o zabezpečenie jeho predvedenia.

Okresný súd 16. júla 2010 vykonal výsluch sťažovateľa pre účely preskúmania, či u neho ako obžalovaného vznikli alebo nastali dôvody väzby, a to za účasti obhajcu, ako aj prokurátora, pričom po jeho skončení predseda senátu nariadil nadväzne v ten istý deň vykonanie neverejného zasadnutia, na ktorom umožnil účasť obhajcovi, prokurátorovi aj obžalovanému. Po neverejnej porade senátu vykonanej na neverejnom zasadnutí okresný súd vzal sťažovateľa do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Obžalovaný podal proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť. Krajskému súdu bol predložený spis so sťažnosťou obžalovaného proti uzneseniu o vzatí do väzby 21. júla 2010 a 28. júla 2010 krajský súd rozhodol na neverejnom zasadnutí v senáte tak, že zamietol sťažnosť obžalovaného. Z obsahu spisu okresného súdu vyplýva, že 21. júla 2010 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľa v ruskom jazyku, v ktorom podľa jeho vyjadrenia obsiahnutého v sťažnosti podanej ústavnému súdu malo byť uvedené, že hneď po doručení písomného vyhotovenia uznesenia s odôvodnením zašle doplnenie svojej sťažnosti proti uzneseniu zo 16. júla 2010 a že 28. júla 2010 bolo okresnému súdu doručené ďalšie podanie sťažovateľa v ruskom jazyku, o ktorom sťažovateľ tvrdí, že v ňom boli uvedené všetky dôvody jeho sťažnosti vrátane nezákonného zatknutia a nezákonného predvedenia.

Krajský súd namietané uznesenie z 28. júla 2010 sp. zn. 2 Tos 70/2010, ktorým zamietol sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu zo 16. júla 2010 sp. zn. 4 T 106/09, odôvodnil týmito úvahami:

„V čase podania obžaloby sa obžalovaný nachádzal vo väzbe, resp. vo výkone trestu v inej veci, z ktorej bol po rozhodnutí krajského súdu dňa 13. 07. 2010 prepustený. ...

Senát prvostupňového súdu na základe... podnetu vypočul obžalovaného, pričom tento pri svojom výsluchu uviedol, že dňa 15. 07. 2010 mu bol vydaný náhradný cestovný doklad s tým, že cudzinecká polícia ho mala vyhostiť. ... Vyslovil názor, že boli porušené jeho práva, ako aj dohoda o ľudských právach a listina o základných právach a slobôd, nakoľko nikto ho nemôže zadržiavať proti jeho vôli a preto chce odcestovať a nikto ho nemôže v tomto zdržiavať. ... Aj z ďalších vyjadrení obžalovaného je evidentné, že tento po vydaní dokladov chcel republiku opustiť. Z ďalších prejavov obžalovaného je evidentné, že si je vedomý trestného stíhania na území Slovenskej republiky. ...

Súd prvého stupňa po podaní obžaloby na verejnom zasadnutí dňa 18. 11. 2009 po vypočutí obžalovaných rozhodol o prijatí obžaloby a vytýčil termín hlavného pojednávania... Súd sa teda stotožnil so závermi obžaloby, že skutok pre ktorý je obžalovaný stíhaný je

spáchaný, má znaky trestného činu a sú tu dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obžalovaný. Vo veci prebieha dokazovanie v rámci hlavných pojednávanií, je potrebné vypočúť ďalších svedkov ako aj prebrať listinné dôkazy, aby bolo možné vo veci bez akýchkoľvek pochybností rozhodnúť o vine, či nevine obžalovaného. ...

Z prejavov obžalovaného je evidentné, že obžalovaný sa domáha vyhostenia z územia Slovenskej republiky a to aj napriek tomu, že si je vedomý, že sa proti nemu vedie trestné stíhanie. Je tu preto daná dôvodná obava, že po prepustení na slobodu by obžalovaný územie republiky opustil a nie je dostatočne zaručené, že by bolo možné naďalej v trestnom stíhaní pokračovať. Záruky, ktoré dáva obžalovaný s tým, že sa bude na pojednávania dostávať, prípadne, aby ho vo veci zastupoval obhajca nepovažoval súd prvého stupňa a stotožňuje sa s tým aj odvolací súd za dostatočné, aby bolo možné na základe ich rozhodnutí o prepustení obžalovaného z väzby.

Pokiaľ ide o naplnenie ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por. ohľadne hrozby vysokým trestom pri posudzovaní tejto skutočnosti musí súd prihliadať aj na konkrétne skutočnosti týkajúce sa najmä osoby páchatela, okolností prípadu, ktoré v súvislosti s predpokladanou citeľnou sankciou odôvodňujú obavu úteku. ...

Je potrebné v rámci osoby obžalovaného poukázať aj na tú skutočnosť, že obžalovaný bol uznaný vinným Krajským súdom v Bratislave spolu s inými páchatelmi z trestného činu vraždy ako organizátor podľa §10 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. k§ 219 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák. a bol mu uložený doživotný trest odňatia slobody. Je pravdou, že uvedený rozsudok bol rozhodnutím Najvyššieho súdu SR dňa 23. 06. 2010 zrušený a vec vrátená na nové konanie a rozhodnutie, pričom, ale z odôvodnenia tohto rozhodnutia je evidentné, že aj Najvyšší súd SR konštatuje, že doteraz vykonané dôkazy v tejto veci súd také, ktoré veľmi výrazne preukazujú tvrdenia obžaloby a že znamenajú zistenie skutkového stavu v základných smeroch v súlade s ustanovením § 2 ods. 5 Tr. por.

Je preto evidentné, že vzhľadom aj na tieto skutočnosti je vyslovená dôvodná obava z vyhýbania sa trestnému stíhaniu odôvodnená a oprávnená a súd prvého stupňa na ňu v svojom rozhodnutí poukázal a odvolací súd sa s jeho závermi v celom rozsahu stotožnil.“

Sťažovateľom napadnuté uznesenie krajského súdu ústavný súd síce hodnotí ako stručné, ale súčasne ako ústavne akceptovateľné, rešpektujúce obsah čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru. V okolnostiach prípadu je nespochybniteľné, že proti sťažovateľovi bolo nielen vznesené obvinenie pre trestný čin, ale bola proti nemu podaná aj obžaloba a po jej predbežnom prerokovaní bolo nariadené hlavné pojednávanie, a tiež, že o obmedzení osobnej slobody sťažovateľa rozhodoval príslušný súd. Pred rozhodovaním o väzbe bol sťažovateľ vypočutý v zmysle § 72 ods. 2 Trestného poriadku a o vzatí sťažovateľa do väzby bolo okresným súdom rozhodnuté spôsobom ustanoveným zákonom, t. j. na neverejnom zasadnutí, na ktorom predseda senátu v súlade s § 302 ods. 2 Trestného poriadku umožnil účasť prokurátorovi, obžalovanému aj obhajcovi. Krajský súd pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, ktorým vzal sťažovateľa do väzby, vychádzal zo skutočností zistených okresným súdom pri výsluchu sťažovateľa. Podľa zápisnice okresného súdu predmetom výsluchu sťažovateľa vykonaného 16. júla 2010 bolo zistiť, či u neho existuje dôvod väzby. S týmto dôvodom výsluchu bol sťažovateľ na jeho začiatku oboznámený. Porovnaním obsahu zápisnice z výpovede sťažovateľa s obsahom odôvodnenia napadnutého rozhodnutia ústavný súd dospel k záveru, že pokiaľ krajský súd vyhodnotil prejavy sťažovateľa ako také, z ktorých je „evidentné, že obžalovaný sa domáha vyhostenia z územia Slovenskej republiky“, vychádzal zo skutočného obsahu výsluchu sťažovateľa zaznamenaného okresným súdom, pretože sťažovateľ v ňom sám okrem iného uvádzal, že „tlačil“ na príslušníkov cudzineckej polície, a uvádzal, že má platný cestovný pas a že chce odcestovať. Ústavný súd považuje za akceptovateľnú aj skutočnosť, že krajský súd citoval

z rozhodnutia najvyššieho súdu v inej trestnej veci, v ktorej je sťažovateľ v postavení obžalovaného, pretože uvedenou časťou napadnutého uznesenia sa krajský súd vyjadroval ako k charakterovému profilu sťažovateľa, tak aj k preukázaniu reálnej hrozby uloženia vysokého trestu sťažovateľovi, a z toho nadväzne odvodzoval dôvodnosť obavy jeho vyhýbania sa trestnému stíhaniu. S prihliadnutím na uvedené krajský súd nevyslovil len abstraktnú úvahu o dôvodnej obave skrývania sa sťažovateľa v cudzine, ako tvrdí sťažovateľ, ale svoje rozhodnutie oprel o konkrétne skutočnosti zistené z jeho výsluchu, ako aj z ďalších okolností známych krajskému súdu z jeho činnosti. Takáto dôvodná obava by bola abstraktnou úvahou vtedy, ak by krajský súd videl dôvod väzby len v okolnosti, že sťažovateľ je občanom iného štátu, ktorý by mohol bez ďalšieho opustiť územie Slovenskej republiky (ako to bolo v inom prípade, ktorý bol prerokúvaný ústavným súdom pod sp. zn. III. ÚS 128/05), avšak v prerokúvanom prípade sťažovateľa vychádzal krajský súd z konkrétnych skutočností, ktoré sám zistil, a preto závery z nich odvodené nepovažuje za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska za neudržateľné.

Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že všeobecný súd rozhodujúci o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby sa musí vyrovnáť s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa adekvátne a preskúmateľne (III. ÚS 135/04), a tiež, že z odôvodnenia rozhodnutia o zamietnutí sťažnosti obvineného proti prvostupňovému súdnemu rozhodnutiu, ktorým bolo rozhodované o väzbe, musí byť zrejmé, že sa súd náležite zaoberal všetkými argumentmi a námietkami, ktoré obvinený vo svojej sťažnosti uviedol (m. m. III. ÚS 34/07). V danom prípade však bolo podanie sťažovateľa z 23. júla 2010, ktorého obsahom podľa sťažovateľa bolo doplnenie a odôvodnenie jeho sťažnosti proti rozhodnutiu okresného súdu o väzbe, doručené okresnému súdu 28. júla 2010, teda v deň, keď rozhodoval krajský súd o jeho sťažnosti zahlásenej do zápisnice na neverejnom zasadnutí konanom 16. júla 2010 na okresnom súde. Z prieskumu spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že krajský súd nemal v čase rozhodovania o sťažnosti k dispozícii uvádzané podanie sťažovateľa a že spis so sťažnosťou obžalovaného proti uzneseniu okresného súdu o vzatí do väzby bol predložený krajskému súdu 21. júla 2010 (zrejme rešpektujúc ustanovenie § 2 ods. 6 Trestného poriadku o prednostnom a urýchlennom vybavovaní väzobných vecí). Z citovaného ustanovenia § 192 ods. 3 Trestného poriadku taktiež vyplýva, že o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí obvineného do väzby má rozhodnúť nadriadený súd do piatich pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie. Krajský súd teda o sťažnosti obžalovaného proti uzneseniu o jeho vzatí do väzby rozhodoval v posledný, t. j. piaty pracovný deň od predloženia veci okresným súdom a nemohol už dať obžalovanému ďalší priestor na písomné doplnenie jeho sťažnosti. Ak teda 28. júla 2010 bolo okresnému súdu doručené ďalšie podanie sťažovateľa v ruskom jazyku, ktorým podľa jeho tvrdenia dopĺňal a odôvodňoval svoju sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu, pričom je preukázané, že krajskému súdu v čase jeho rozhodovania existencia tohto podania (vrátane obsahu) nebola a reálne ani nemohla byť známa, potom konštatovanie krajského súdu, že sťažovateľ svoju sťažnosť bližšie písomne ani ústne do zápisnice neodôvodnil, nie je možné hodnotiť ako svojvoľné a nepravdivé.

Ústavný súd sa už vyjadroval k prípadu, keď došlo k doručeniu písomnej sťažnosti (resp. jej doplneniu) v deň, keď bolo o sťažnosti ústne zahlásenej do zápisnice súdu prvej inštancie rozhodované nadriadeným súdom (II. ÚS 108/08), avšak v uvádzanom prípade bolo vyslovené porušenie práv podľa čl. 17 ústavy, resp. čl. 5 dohovoru z dôvodu, že osoba vzatá do väzby nebola vôbec vypočutá a to ani súdom druhej inštancie. Neodmysliteľnou procesnou zárukou pri zásahu do základného práva jednotlivca do osobnej slobody musí byť právo dotknutej osoby vyjadriť sa, teda právo na vypočutie súdom k dôvodom a okolnostiam ďalšieho zotrvania vo väzbe (mutatis mutandis III. ÚS 84/06, II. ÚS 108/08). V okolnostiach prerokúvaného prípadu však sťažovateľ mal možnosť vyjadriť sa k dôvodom vzatia do väzby a argumenty sťažovateľa obidva všeobecné súdy zobrali do úvahy. Na základe opísaných dôvodov ústavný

súd dospel k záveru, že pokiaľ sa krajský súd vo svojom rozhodnutí nevysporiadal s argumentmi sťažovateľa obsiahnutými v písomnom podaní z dôvodu, že toto podanie nemal pri rozhodovaní k dispozícii a oboznámenie sa s jeho obsahom ani nemožno rozumne očakávať, pretože takéto podanie bolo doručené súdu nižšej inštancie v ten istý deň, v ktorý rozhodoval súd vyššej inštancie, a súčasne ostatné záruky spravodlivého procesu vzťahujúce sa na rozhodovanie o väzbe, predovšetkým právo dotknutej osoby byť vypočutý súdom k dôvodom a okolnostiam vzatia do väzby boli zachované, nemôže to bez ďalšieho viesť k vysloveniu porušenia práva na osobnú slobodu vyplývajúceho z čl. 17 ústavy, resp. čl. 5 dohovoru.

Navyše, pri svojej rozhodovacej činnosti (napr. III. ÚS 392/09) ústavný súd zaujal aj názor, že nemožno bagatelizovať význam, podstatu a zmysel obhajoby, v rámci ktorej sa obvinený háji prostredníctvom svojho obhajcu. Ak takéhoto obhajcu má, je potom jeho úlohou obhajovať práva obvineného čo najúčinnším spôsobom, pod ktorým treba bez pochyb rozumieť aj aktívny prístup obhajcu pri obhajovaní jeho záujmov (§ 44 ods. 1 Trestného poriadku). V danom prípade bol pri rozhodovaní o vzatí do väzby sťažovateľa prítomný obhajca, ktorý si bol vedomý skutočnosti, že o zákonnosti a dôvodnosti sťažovateľovej väzby bude rozhodovať aj súd druhého stupňa, ktorý je rovnako viazaný lehotou pre účely urýchleného vybavovania väzobných vecí (§ 192 ods. 3 Trestného poriadku). No v tejto súvislosti nebolo zistené, aby tento obhajca podnikol kroky na účely efektívnej obhajoby sťažovateľa. Skutočnosť, že krajský súd rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa dvanásť deň od vydania uznesenia o vzatí do väzby, poukazuje na dostatočnosť časového priestoru doplniť ich argumenty proti rozhodnutiu okresného súdu (obdobne II. ÚS 277/09).

Napokon ústavný súd nepovažuje za relevantnú ani námietku sťažovateľa proti jeho spútaní a predvedeniu na okresný súd bez toho, že by bol na jeho osobu vydaný príkaz na zatknutie, resp. doručené oznámenie o predvedení. Z preskúmaného súdneho spisu vyplýva, že potom, ako okresný súd zistil, že sťažovateľ bol z dôvodu výkonu jeho administratívneho vyhostenia v zmysle zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zaistený a nachádzal sa v záchytnom tábore M., nariadil výsluch na 16. júl 2010 a požiadal orgány polície o jeho predvedenie. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na znenie § 120 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého obvinený môže byť predvedený aj bez predchádzajúceho predvolania, ak je to potrebné na úspešné vykonanie úkonu, a tiež na § 73 ods. 1 Trestného poriadku, z ktorého vyplýva, že príkaz na zatknutie možno vydať, ak obvineného nemožno predvolať, predviesť alebo zadržať. V danom prípade teda sťažovateľa bolo možné len predviesť, keďže v režime zaistenia nemal možnosť slobodne opustiť zariadenie, v ktorom bol umiestnený, a z dôvodu, že okresnému súdu bol jeho pobyt známy, nebol ani dôvod na vydanie príkazu na zatknutie. Z uvedeného nevyplýva, že by postup okresného súdu pri predvádzaní sťažovateľa vykazoval znaky nezákonnosti. S prihliadnutím na znenie § 52 ods. 1 písm. c) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je policajt oprávnený použiť putá pri vykonávaní procesných úkonov s predvedenými osobami, ak je dôvodná obava, že sa pokúsia o útek, ako aj s prihliadnutím na reálne trvanie policajného zákroku (k obmedzeniu osobnej slobody sťažovateľa došlo o 10.00 h a k jeho odovzdaniu okresnému súdu došlo o 11.45 h) vykonané opatrenie Policajného zboru proti sťažovateľovi podľa ústavného súdu nesignalizuje porušenie označených práv.

Keďže v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu (napr. IV. ÚS 66/02, III. ÚS 263/03, III. ÚS 77/05, III. ÚS 198/07) možno za zjavne neopodstatnenú sťažnosť považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie, súd na základe už opísaných dôvodov sťažnosť odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť, pričom ostatnými návrhmi sťažovateľa sa už nebol dôvod ďalej zaoberať.

Ďalšie trvanie väzby

Vzhľadom na povinnosť všeobecného súdu rozhodovať o dôvodnosti ďalšieho trvania väzby urýchlene, pokiaľ v prípadoch väzobných vecí vznikne potreba odoslať spis inému orgánu, musí všeobecný súd zabezpečiť jeho kópiu. Týmto spôsobom sa dá dosiahnuť tak dôsledné dodržanie čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj uspokojenie iných potrieb trestného konania. Preto skutočnosť, že všeobecný súd nemohol v určitom čase rozhodnúť o žiadosti o prepustenie z väzby, lebo nemal k dispozícii spis, musí byť pričítaná na jeho vrub (*mutatis mutandis* Toth. c. Rakúsko z 12. decembra 1991, § 77).

Súvisiace ustanovenia: Čl. 5 Dohovoru

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. 4. 2006, sp. zn. I. ÚS 13/06

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. apríla 2006 v senáte zloženom z predsedu L. M. a zo sudcov J. H. a Š. O. prerokoval prijatú sťažnosť M. Z., bytom T., zastúpeného ustanoveným advokátom JUDr. P. M., V., vo veci namietaného porušenia základného práva na urýchlené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 13/02 a takto

rozhodol:

1. Krajský súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 13/02 pri rozhodovaní o žiadosti M. Z. o prepustenie z väzby zo 14. augusta 2005 porušil právo M. Z. na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. M. Z. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Trnave povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia M. Z. v sume 6 815 Sk (slovom šesťtisícosemstopäťnásť slovenských korún) na účet ustanoveného právneho zástupcu advokáta JUDr. P. M.

4. Krajský súd v Trnave je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 6 815 Sk (slovom šesťtisícosemstopäťnásť slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti M. Z. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

Odôvodnenie

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 13/06-11 z 11. januára 2006 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť M. Z., bytom T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného ustanoveným advokátom JUDr. P. M., V., vo veci namietaného porušenia základného práva na urýchlené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 13/02.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľ podaním zo 4. apríla 2006, ako aj krajský súd vo vyjadrení zo 7. marca 2006 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení účastníkov konania nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný a po podaní obžaloby sa trestné stíhanie voči nemu viedlo na krajskom súde pod sp. zn. 1 T 13 /02. Sťažovateľ bol od 25. februára 2001 vo väzbe. Podaním zo 14. augusta 2005 požiadal krajský súd o prepustenie z väzby. Svoju žiadosť odoslal krajskému súdu doporučene 16. augusta 2005 a do spísania sťažnosti (9. decembra 2005) podanej ústavnému súdu nebolo o jeho žiadosti krajským súdom rozhodnuté. Túto skutočnosť považuje za porušenie svojho základného práva vyplývajúceho z čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označeného základného práva krajským súdom v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, prikázal krajskému súdu konať o tejto žiadosti, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia advokátom vo výške 6 815 Sk.

Z vyjadrenia krajského súdu zo 7. marca 2006 doručeného ústavnému súdu 10. marca 2006 vyplýva, že sťažnosť považuje za nedôvodnú.

Podľa obsahu spisu krajského súdu sp. zn. 1 T 23/02 žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby zo 14. augusta 2005 bola krajskému súdu doručená 17. augusta 2005. Žiadosť bola zažurnalizovaná v spise pod číslami listov 3865 - 3868. V čase doručenia žiadosti sa celý spis nachádzal na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), a to od 21. júla 2005. Po vrátení spisu 26. augusta 2005 na hlavnom pojednávaní konanom 13. septembra 2005 sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti voči predsedovi senátu a členom senátu a zároveň navrhol aj odňatie veci krajskému súdu so súčasným prikázaním veci inému súdu. Preto hlavné pojednávanie muselo byť hneď odročené (na 2. november 2005), pričom spis bol opäť predložený najvyššiemu súdu, a to 21. septembra 2005. Dňa 27. októbra 2005 bol spis vrátený z najvyššieho súdu, avšak bez rozhodnutia o sťažnosti podanej sťažovateľom proti uzneseniu senátu krajského súdu z 13. septembra 2005, ktorým tento rozhodol, že ani predseda senátu, ani jeho členovia nie sú z rozhodovania veci vylúčení, ako aj bez rozhodnutia o návrhu sťažovateľa na odňatie a prikázanie veci. Na hlavnom pojednávaní 2. novembra 2005 vzniesol námietku zaujatosti obžalovaný G., pričom termín ďalšieho hlavného pojednávania bol určený na 16. december 2005 a spis bol 9. novembra 2005 opäť predložený najvyššiemu súdu. Najvyšší súd mal rozhodnúť o viacerých otázkach vrátane sťažnosti sťažovateľa podanej proti uzneseniu krajského súdu z 13. septembra 2005, ktorým bolo rozhodnuté, že predseda senátu a jeho členovia nie sú vylúčení z pojednávania veci, a vrátane návrhu sťažovateľa z 13. septembra 2005 na odňatie a prikázanie veci. Najvyšší súd okrem iných uznesení uznesením sp. zn. 2 To 116/05 z 1. decembra 2005 zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu z 13. septembra 2005 a uznesením sp. zn. 2 Ndt 40/2005 z 1. decembra 2005 neodňal trestnú vec krajskému súdu. Spis bol krajskému súdu vrátený 12. decembra 2005. Napokon krajský súd na hlavnom pojednávaní 19. decembra 2005 rozhodol o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby zo 14. augusta 2005 tak, že tejto nevyhovel.

Podľa názoru krajského súdu je zrejmé, že po vrátení spisu krajskému súdu 26. augusta 2005 v dôsledku vzniesenia námietky zaujatosti sťažovateľom na hlavnom pojednávaní 13. septembra 2005 vznikla prekážka brániaca krajskému súdu rozhodnúť o žiadosti

sťažovateľa o prepustenie z väzby zo 14. augusta 2005. O námietke sťažovateľa rozhodol najvyšší súd až 1. decembra 2005. Preto pokiaľ krajský súd následne hneď na hlavnom pojednávaní 19. decembra 2005 rozhodol o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, označené základné právo sťažovateľa svojím postupom neporušil.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti žiada krajský súd, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

Z repliky sťažovateľa z 28. marca 2006 vyplýva, že argumentáciu krajského súdu považuje za neakceptovateľnú.

V súvislosti s námietkou krajského súdu, podľa ktorej spis v čase doručenia žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby 17. augusta 2005 nebol k dispozícii, lebo sa od 21. júla 2005 nachádzal na najvyššom súde, sťažovateľ odkazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej je povinnosťou súdu vyhotoviť odpis spisu, pokiaľ vo väzobnej veci je nútený spis zaslať inému orgánu, tak aby zaslanie spisu nebránilo rozhodovaniu o väzbe. Pokiaľ krajský súd uvádza, že po vrátení spisu 26. augusta 2005 vzniesol sťažovateľ námietku zaujatosti sudcov na hlavnom pojednávaní konanom 13. septembra 2005, čím mal znemožniť rozhodnutie o žiadosti, sťažovateľ poukazuje na to, že krajskému súdu nič nebránilo, aby rozhodol o žiadosti na neverejnom zasadnutí v čase medzi 26. augustom a 13. septembrom 2005. K námietke krajského súdu, podľa ktorej najvyšší súd 27. októbra 2005 vrátil spis krajskému súdu bez rozhodnutia o námietke zaujatosti sudcov, sťažovateľ uvádza, že išlo o chybu krajského súdu, ktorý predložil spis najvyššiemu súdu 21. septembra 2005 „chybne – nesprávne“. Okrem toho poukazuje sťažovateľ na skutočnosť, že krajský súd na neverejnom zasadnutí senátu 2. novembra 2005 rozhodoval o predĺžení lehoty väzby. Potom pri dobrej vôli mohol rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby. V súvislosti s poukazom krajského súdu na to, že po vrátení spisu 12. decembra 2005 bezprostredne na hlavnom pojednávaní 16. a 19. decembra 2005 bolo o žiadosti rozhodnuté, sťažovateľ pripomína, že o žiadosti bolo rozhodnuté nie 16. decembra, ale 19. decembra, pričom krajský súd nemusel čakať na hlavné pojednávanie a mohol o žiadosti rozhodnúť už skôr na neverejnom zasadnutí.

II.

Zo žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby zo 14. augusta 2005 adresovanej krajskému súdu vyplýva, že bola doručená 17. augusta 2005 a zažurnalizovaná v spise ako čísla listov 3865 - 3868.

Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní konanom na krajskom súde 19. decembra 2005 vyplýva, že popri rozsudku vo veci samej vyhlásil krajský súd aj uznesenie, ktorým žiadosť sťažovateľa a ďalších dvoch spoluobžalovaných o prepustenie z väzby zamietol. To isté vyplýva aj z písomného vyhotovenia uznesenia krajského súdu sp. zn. 1 T 13/02 z 19. decembra 2005.

Z prípisu krajského súdu sp. zn. Spr. 5010/0 z 29. decembra 2005 doručeného ústavnému súdu 4. januára 2006 vyplýva, že písomné vyhotovenie uznesenia krajského súdu sp. zn. 1 T 13/02 z 19. decembra 2005 bolo stranám doručované (expedované) 27. decembra 2005.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím (...), má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že väzba má mať striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „a bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejmé závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez - Reisse z roku 1986, A-107, § 55).

Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť pozbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. novembra 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. decembra 2000, § 33 - 36).

Zo zhodných tvrdení účastníkov konania a z nepochybných dôkazov, ktoré má ústavný súd k dispozícii v spise, vyplýva, že sťažovateľova žiadosť o prepustenie z väzby zo 14. augusta 2005 bola krajskému súdu doručená 17. augusta 2005. Krajský súd o žiadosti rozhodol uznesením sp. zn. 1 T 23/02 z 19. decembra 2005, pričom písomné vyhotovenie uznesenia bolo doručované (expedované) krajským súdom 27. decembra 2005. To znamená, že konanie o žiadosti sťažovateľa trvalo celkom štyri mesiace a desať dní.

Podľa názoru sťažovateľa dobu rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby nemožno považovať za súladnú s požiadavkami na urýchlene rozhodovanie o väzbe v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Naproti tomu podľa názoru krajského súdu o žiadosti sťažovateľa nebolo možné rozhodnúť skôr z príčin, ktoré krajský súd nemohol ovplyvniť, a najmä vzhľadom na skutočnosť, že v čase doručenia žiadosti (17. augusta 2005) až do 26. augusta 2005 krajský súd nemal k dispozícii spis, lebo tento bol od 21. júla 2005 na najvyššom súde. Po vrátení spisu vznikla ďalšia prekážka, keďže na hlavnom pojednávaní konanom 13. septembra 2005 sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti všetkých členov senátu krajského súdu, ktorí mali v jeho veci rozhodovať. Táto prekážka bola definitívne odstránená až 12. decembra 2005, keď sa spis vrátil z najvyššieho súdu spolu s uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo právoplatne rozhodnuté o námietke zaujatosti členov senátu. Preto pokiaľ krajský súd následne 19. decembra 2005 o sťažovateľovej žiadosti rozhodol, urobil tak v objektívne najskoršom možnom termíne.

Podľa názoru ústavného súdu podstatu argumentácie krajského súdu nie je možné akceptovať.

Predovšetkým treba uviesť, že po vrátení spisu z najvyššieho súdu 26. augusta 2005 sa krajský súd rozhodol nariadiť hlavné pojednávanie na 13. september 2005, kedy zrejmé hodlal rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa. Ešte pred tým, ako by tak mohol urobiť, však sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti členov senátu a podal aj sťažnosť proti uzneseniu, ktorým krajský súd námietke nevyhovel. Tým vznikla situácia, keď krajský súd o žiadosti sťažovateľa už rozhodnúť nemohol, pretože najprv muselo byť rozhodnuté najvyšším súdom o sťažnosti vo veci námietky zaujatosti.

Argumentáciu krajského súdu nie je možné akceptovať. Naopak, treba prisvedčiť sťažovateľovi tvrdiacemu, že krajský súd mohol o jeho žiadosti rozhodnúť ešte pred hlavným pojednávaním na neverejnom zasadnutí senátu, teda ešte pred 13. septembrom 2005. Takýto postup zo strany krajského súdu si vyžadovala práve skutočnosť, že bolo potrebné urýchlene rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa doručenej ešte 17. augusta 2005.

Nad rámec dosiaľ uvedeného poukazuje ústavný súd aj na ďalšiu skutočnosť.

Hoci tvrdenie, že spis v čase doručenia žiadosti sťažovateľa (17. augusta 2005) až do 26. augusta 2005 nebol k dispozícii, lebo bol predložený najvyššiemu súdu, zodpovedá skutočnosti táto však nemôže ísť na ujmu sťažovateľa, resp. jeho práva na urýchlené rozhodnutie o väzbe v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru. Opačný výklad by bol evidentným popretím tohto práva. Vzhľadom na povinnosť súdu rozhodovať o dôvodnosti ďalšieho trvania väzby urýchlene, pokiaľ v prípadoch väzobných vecí vznikne potreba odoslať spis inému orgánu, musí súd zabezpečiť jeho kópiu. Týmto spôsobom sa dá dosiahnuť tak dôsledné dodržanie čl. 5 ods. 4 dohovoru, ako aj uspokojenie iných potrieb trestného konania. Preto skutočnosť, že krajský súd v čase medzi 17. a 26. augustom 2005 nemohol o žiadosti sťažovateľa rozhodnúť, musí byť pričítaná na jeho vrub (mutatis mutandis Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991, § 77).

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že krajský súd mal reálnu možnosť rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa vrátane doručovania písomného vyhotovenia uznesenia v lehote troch týždňov, čo by z hľadiska požiadaviek čl. 5 ods. 4 dohovoru a konkrétnych okolností daného prípadu bolo možné považovať ešte za akceptovateľné.

Podľa názoru ústavného súdu nedôsledný postup krajského súdu spočívajúci najmä v tom, že po vrátení spisu 26. augusta 2005 nenariadil termín neverejného zasadnutia ešte pred konaním hlavného pojednávania, ale tiež v tom, že pri odoslaní spisu najvyššiemu súdu 21. júla 2005 nevyhotovil jeho kópiu, je skutočnosťou, v dôsledku ktorej o žiadosti sťažovateľa nebolo rozhodnuté urýchlene.

Za uvedeného stavu skutočnosť, že sťažovateľ 13. septembra 2005 vzniesol nedôvodnú námietku zaujatosti členov senátu, a tým vyvolal potrebu rozhodovania najvyššieho súdu o tejto námietke, má už iba malý význam z hľadiska príčinnej súvislosti vo vzťahu ku vzniknutému následku. To isté platí aj o skutočnosti, že najvyšší súd musel 27. októbra 2005 vrátiť spis krajskému súdu bez rozhodnutia o námietke zaujatosti, pričom spis musel byť 9. novembra 2005 opätovne predložený najvyššiemu súdu, odkiaľ sa vrátil po rozhodnutí o námietke zaujatosti až 12. decembra 2005, ako aj o skutočnosti, že po rozhodnutí o žiadosti 19. decembra 2005 bolo písomné vyhotovenie rozhodnutia doručované až 27. decembra 2006.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu došlo k porušeniu práva sťažovateľa na urýchlené rozhodnutie o dôvodnosti väzby podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť. To znamená, že neprichádza do úvahy zrušenie rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedenie do pôvodného stavu (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 87/04).

Ústavný súd považoval za oprávnenú sťažovateľovu požiadavku o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v požadovanej výške 50 000 Sk. Pritom prihliadol na intenzitu porušenia čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorá bola veľmi vysoká. Vychádzajúc zároveň aj zo zásady spravodlivosti dospel k záveru o primeranosti tejto sumy (bod 2 výroku nálezu).

Sťažovateľa zastupoval v konaní advokát JUDr. P. M., ktorý mu bol ustanovený uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 13/06-11 z 11. januára 2006. Za právne služby poskytnuté v tejto veci sťažovateľovi vyúčtoval advokát celkom sumu 6 815 Sk. V tejto sume je

obsiahnutá odmena dvakrát 2 730 Sk za prevzatie a prípravu zastupovania vrátane porady so sťažovateľom vo väznici a za písomné vyjadrenie, ktorým došlo k úprave požadovaného znenia nálezu, ďalej dva režijné paušály po 164 Sk, cestovné osobným motorovým vozidlom značky Škoda Octavia za cestu z V. (sídlo advokáta) do L. (sídlo väznice) a späť v sume 481 Sk a napokon strata času dvakrát 273 Sk. Advokát priložil k vyúčtovaniu trov právneho zastúpenia príslušné doklady. Ústavný súd považoval vyúčtovanie advokáta za správne, a preto zaviazal kanceláriu ústavného súdu zaplatiť sťažovateľovi na účet jeho advokáta čiastku 6 815 Sk a krajský súd nahradiť ústavnému súdu (body 3 a 4 výroku nálezu).

Požiadavke sťažovateľa, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať o žiadosti o prepustenie z väzby, nebolo možné vyhovieť, keďže v čase rozhodovania ústavného súdu krajský súd o tejto žiadosti už rozhodol (bod 5 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou nálezu“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

Právo požadovať prepustenie z vyšetrovacej väzby

Pokiaľ sťažovateľ využil svoje právo požadovať prepustenie z vyšetrovacej väzby na slobodu, nie je takéto jeho konanie možné pričítať v jeho neprospech v súvislosti so skúmaním rýchlosti a plynulosti trestného konania. Zo strany sťažovateľa ide iba o realizáciu jedného z najpodstatnejších práv jeho obhajoby.

Súvisiace ustanovenia: § 71 ods. 2 Trestného poriadku

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. 8. 2003, sp. zn. I. ÚS 98/03

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Š. O. a zo sudcov L. M. a D. Š. na neverejnom zasadnutí 20. augusta 2003 prerokoval prijatú sťažnosť K. M., bytom P., zastúpeného advokátom JUDr. P. Sch., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 8/02 a takto rozhodol:

1. Okresný súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 8/02 porušil právo K. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu v Trnave prikazuje, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 5 T 8/02 konal.

3. K. M. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 40000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Trnave povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie

I. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 98/03-8 zo 7. mája 2003 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť K. M., bytom P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. P. Sch., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu v Trnave (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 8/02. Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľ listom svojho právneho zástupcu zo 14. júla 2003, ako aj okresný súd vo vyjadrení z 30. júna 2003 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. V podanej sťažnosti sa uvádza, že uznesením vyšetrovateľa Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v Trenčíne (v súčasnosti Krajského úradu justičnej polície Policajného zboru v Trenčíne) sp. zn. CVS: KÚV-16/10/99 zo 7. apríla 1999 bolo proti sťažovateľovi vznesené obvinenie pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1, 2 a 3 Trestného zákona. Zároveň bol

uznesením Okresného súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tp 30/99 z 9. apríla 1999 vzatý do väzby, ktorá trvala až do 18. januára 2002.

Listom prokuratúry z 24. novembra 2000 mu bolo oznámené, že sa na neho podala obžaloba na Okresnom súde v Prievidzi. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo 4. apríla 2001 bola podľa § 25 Trestného poriadku trestná vec sťažovateľa vedená na Okresnom súde v Prievidzi pod sp. zn. 2 T 498/00 tomuto súdu odňatá a prikázaná okresnému súdu. Okresný súd uznesením sp. zn. 5 T 66/01 zo 16. mája 2001 trestnú vec postúpil Krajskému súdu v Trenčíne. Krajský súd v Trenčíne 5. decembra 2001 vyslovil svoju nepríslušnosť a vec predložil najvyššiemu súdu na rozhodnutie v spore o príslušnosť. Napokon najvyšší súd uznesením sp. zn. Ndt 2/2002 z 18. januára 2002 rozhodol o tom, že príslušný na vykonanie konania v prvom stupni v trestnej veci sťažovateľa je okresný súd. Zároveň sťažovateľa pre nečinnosť súdov prepustil z väzby.

Od uvedeného času nedošlo k žiadnej zmene situácie, a to či už k predbežnému pojednaniu obžaloby alebo vytýčeniu termínu hlavného pojednávania.

Sťažovateľ sa v podrobnostiach dovoľáva skutkového stavu zisteného nálezhom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 137/02 z 22. januára 2003. Podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu jeho ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Sťažovateľ požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 8/02 porušil práva sťažovateľa vyplývajúce z čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ďalej žiada, aby ústavný súd okresnému súdu prikázal vo veci sp. zn. 5 T 8/02 konať a rozhodnúť. Napokon požaduje primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk. Z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu z 30. júna 2003 nevyplýva jednoznačné stanovisko vo veci samej, keďže uvádza iba relevantné základné skutočnosti vyplývajúce z trestného spisu a niektoré ďalšie organizačné skutočnosti, ktoré považuje pre posúdenie veci za dôležité. Poukazuje na to, že daná trestná vec napadla pôvodne na Okresný súd v Prievidzi a 4. apríla 2001 bola najvyšším súdom Okresnému súdu v Prievidzi odňatá a prikázaná okresnému súdu, kde napadla 11. apríla 2001, bola zapísaná pod sp. zn. 5 T 66/01 a pridelená sudcovi M. K. Sudca 16. mája 2001 rozhodol o postúpení veci Krajskému súdu v Trenčíne, lebo v rámci predbežného pojednania obžaloby zistil, že na Krajskom súde v Trenčíne sa vedie ďalšie trestné konanie pre trestný čin lúpeže. Proti uzneseniu o postúpení veci bola podaná sťažnosť, a preto okresný súd 13. júla 2001 predložil spis Krajskému súdu v Trnave, ktorý 1. augusta 2001 spis vrátil ako predčasne predložený kvôli závadám v doručení. Sudca 7. augusta 2001 predložil spis najvyššiemu súdu v súvislosti s návrhom na predĺženie lehoty trvania väzby u F. K. a S. P. Najvyšší súd 21. augusta 2001 väzbu predĺžil do 25. augusta 2002. Potom 3. septembra 2001 bol spis predložený znova Krajskému súdu v Trnave, ktorý uznesením sp. zn. 4 To 213/01 z 20. septembra 2001 sťažnosť zamietol, lebo bol toho názoru, že postup okresného súdu bol správny. Po vrátení spisu bol tento zaslaný 30. októbra 2001 Krajskému súdu v Trenčíne. Krajský súd v Trenčíne uznesením sp. zn. 1 T 32/01 z 5. decembra 2001 rozhodol, že nie je príslušný. Najvyšší súd 18. januára 2002 rozhodol v rámci sporu o príslušnosť, že na vykonanie konania v I. stupni je príslušný okresný súd. Spis na okresný súd došiel 28. januára 2002 a bol zapísaný pod sp. zn. 5 T 8/02. Opatrením predsedu okresného súdu z 12. februára 2002 bola vec odňatá sudcovi M. K., lebo minister spravodlivosti Slovenskej republiky mu dočasne pozastavil výkon funkcie sudcu. Zároveň bola vec pridelená na pojednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. K. S.

Predsedníčka okresného súdu poukazuje ďalej na skutočnosť, že s vecou sp. zn. 5 T 8/02 súvisia aj ďalšie obžaloby, ktoré boli postúpené z Okresného súdu v Prievidzi. Ide o veci pod sp. zn. 5 T 181/01 (týka sa sťažovateľa) a 5 T 180/01 (týka sa I. M., ktorý medzičasom zomrel). Spis sp. zn. 5 T 8/02 obsahuje 17 zväzkov a má 5 760 strán. Pripojené spisy sp. zn. 5 T 180/01 a 5 T 181/01 majú 807, resp. 644 strán. Celkom ide o 7 211 strán.

Ako vyplýva z vyjadrenia sudkyne JUDr. S., nebolo možné doposiaľ vec riadne naštudovať, lebo spis bol niekoľkokrát predložený Krajskému súdu v Trnave (22. februára - 8. marca 2002, 16. apríla - 9. mája 2002, 10. júla - 17. júla 2002) z dôvodu rozhodovania o sťažnostiach obvinených proti uzneseniam o zamietnutí ich žiadostí o prepustenie z väzby. Ďalej od 9. augusta do 20. augusta 2002 bol spis predložený najvyššiemu súdu z dôvodu rozhodovania o predĺžení väzby u S. P. a S. K. Napokon od 23. septembra do 3. októbra 2002 bol spis zapožičaný ústavnému súdu v rámci konania o sťažnosti obvineného F. K. Napokon predsedníčka okresného súdu poukazuje na skutočnosť, že okrem pozastavenia výkonu funkcie u sudcu K., ktoré doposiaľ trvá, odišla do starobného dôchodku jedna trestná sudkyňa, pričom časť jej vecí bola pridelená JUDr. S. Inak v senáte JUDr. S. sa vykazuje veľmi vysoký nápad vecí. Za takéhoto stavu a popri ostatnej práci je štúdium takej rozsiahlej veci veľmi náročné a zodpovedné. Je predpoklad, že sudkyňa štúdium spisu ukončí v mesiaci júl 2003. Zo stanoviska právneho zástupcu sťažovateľa zo 14. júla 2003, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 23. júla 2003, vyplýva, že konštatovaná nečinnosť okresného súdu doposiaľ trvá, a preto trvá aj stav právnej neistoty u sťažovateľa. Hoci sťažovateľ uznáva fakt, že súdy sú zaťažené, nie je to dôvod, ktorým by bolo možné ospravedlniť porušenie práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prieťahov. Stanovisko okresného súdu považuje preto za neakceptovateľné.

II. Z podanej sťažnosti, z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu a z pripojeného spisu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 137/02 sa dajú zistiť nasledovné podstatné skutočnosti.

Uznesením vyšetrovateľa Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v Trenčíne sp. zn. CVS: KÚV-16/10/99 zo 7. apríla 1999 bolo vznesené proti sťažovateľovi, ako aj I. M. obvinenie pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1, 2 a 3 Trestného zákona. Uznesením Okresného súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tp 30/99 zo 9. apríla 1999 bol sťažovateľ vzatý do väzby s účinnosťou od 8. apríla 1999. Prípisom z 24. novembra 2000 oznámila prokurátorka Krajskej prokuratúry v Trenčíne, že uvedeného dňa podala na sťažovateľa obžalobu na Okresnom súde v Prievidzi.

Z obžaloby Krajskej prokuratúry v Trenčíne č. k. 2 Kv 5/99-1119 zo 17. novembra 2000 sa dá zistiť, že bola doručená Okresnému súdu v Prievidzi 24. novembra 2000, kde sa viedla pod sp. zn. 2 T 498/00. Obžaloba je podaná na 8 obvinených vrátane sťažovateľa a má desať bodov.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Ndt 29/2001 zo 4. apríla 2001 bola trestná vec vedená na Okresnom súde v Prievidzi pod sp. zn. 2 T 498/00 odňatá Okresnému súdu v Prievidzi a prikázaná okresnému súdu. Z uznesenia vyplýva, že podľa názoru najvyššieho súdu ide o rozsiahlu a „vysoko“ závažnú trestnú činnosť javiacu znaky organizovaného zločinu. Vzhľadom na charakter tejto trestnej veci je nutné, aby sa ňou zaoberali sudcovia so skúsenosťami a praxou na trestnom úseku. Skutočnosť, že z prejednávania tejto trestnej veci sú vylúčení všetci sudcovia Okresného súdu v Prievidzi pôsobiaci na trestnom úseku, ale aj sudcovia Krajského súdu v Trenčíne pôsobiaci na trestnom úseku, spolu s okolnosťou, že Okresný súd v Prievidzi nemá priestorové a bezpečnostné podmienky nevyhnutné na výsluch chránených a utajených svedkov, ako ani zabezpečovacie zariadenia a priestory nutné pre bezpečný priebeh hlavného pojednávania, vrátane skutočnosti, že v obvode Okresného súdu v Prievidzi sa nenachádza väznica, kde by sa prípadne mohlo hlavné pojednávanie vykonať, predstavujú súhrnne také dôležité dôvody, na základe ktorých

najvyšší súd v zmysle § 25 Trestného poriadku musel rozhodnúť tak, ako to je vyššie uvedené. Spis došiel na okresný súd 11. apríla 2001, kde bol vedený pod sp. zn. 5 T 66/01.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 5 T 66/01 zo 16. mája 2001 bola trestná vec vedená na okresnom súde pod sp. zn. 5 T 66/01 postúpená na prejednanie Krajskému súdu v Trenčíne ako súdu príslušnému vo veci konať. Podľa názoru okresného súdu keďže na Krajskom súde v Trenčíne sa vedie proti I. M. a spol. ďalšie trestné konanie pod sp. zn. 1 T 5/01 za trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a) a b) a ods. 3 Trestného zákona v zmysle § 20 ods. 1 a § 21 ods. 1 Trestného poriadku, má aj o tejto veci konať Krajský súd v Trenčíne. Ďalej sa v odôvodnení uznesenia poukazuje aj na skutočnosť, že ani na okresnom súde nie sú vytvorené také priestorové a bezpečnostné podmienky, aké uvádza najvyšší súd. Ak bol preto najvyšší súd toho názoru, že trestná vec nemôže byť prejednaná Okresným súdom v Prievidzi, potom na zvýšenej miere sú dané také isté dôležité dôvody aj na strane okresného súdu.

Uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 1 T 32/01 z 5. decembra 2001 bolo vyslovené, že krajský súd nie je príslušný na konanie v trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 5 T 66/01. Podľa názoru krajského súdu za rozhodujúce treba považovať uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. Ndt 29/2001 zo 4. apríla 2001, ktorým sa rozhodlo o odňatí tejto trestnej veci Okresnému súdu v Prievidzi a o jej prikázaní okresnému súdu. Týmto rozhodnutím najvyššieho súdu sa založila miestna príslušnosť okresného súdu, ktorý per analógiám § 189 Trestného poriadku nemôže už vec postúpiť inému súdu. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Ndt 2/2002 z 18. januára 2002 bolo vyslovené, že príslušným na vykonanie konania v prvom stupni v trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 5 T 66/01 je okresný súd. Podľa názoru najvyššieho súdu predpokladom postúpenia veci podľa § 188 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku musí byť zistenie, že súd, na ktorom bola obžaloba podaná, nie je na jej prejednanie sám príslušný. V danom prípade však príslušnosť na konanie v prvom stupni bola okresnému súdu daná rozhodnutím najvyššieho súdu, čo vylučuje ďalší postup podľa § 188 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Najvyšší súd zároveň rozhodol o prepustení sťažovateľa z väzby. Spis sa vrátil okresnému súdu z najvyššieho súdu 28. januára 2002 a odvtedy je vedený pod sp. zn. 5 T 8/02.

Opatrením predsedníčky okresného súdu JUDr. H. G. č. Spr 222/02 z 12. februára 2002 podľa § 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 66/1992 Zb. o Spravovacom poriadku pre okresné a krajské súdy v znení neskorších predpisov trestná vec sp. zn. 5 T 8/02, ako aj ďalšie trestné veci sp. zn. 5 180/01 a 5 T 181/01 sa odňali zákonnému sudcovi M. K. a prideliť sa na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. K. S. Z odôvodnenia vyplýva, že 11. februára 2002 sudca M. K. predložil predsedníčke okresného súdu rozhodnutie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu v dôsledku podaného návrhu na začatie disciplinárneho konania, a to až do doby právoplatného skončenia disciplinárneho konania.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Ntv-II 87/02 z 15. augusta 2002 bolo rozhodnuté, že sa väzba F. K. a S. P. nepredlžuje. Podľa názoru najvyššieho súdu návrh predsedníčky senátu okresného súdu bol síce predložený v zákonnej lehote a oprávnenou osobou, ale nebolo možné mu vyhovieť, lebo nie sú splnené zákonné podmienky pre predĺženie lehoty trvania väzby nad tri roky v zmysle § 71 ods. 2 Trestného poriadku. Požiadavka obťažnosti veci je splnená len formálne, a to berúc do úvahy rozsah trestného spisu. Z toho dôvodu však už najvyšší súd uznesením z 21. augusta 2001 predĺžil lehotu trvania väzby o jeden rok, teda do 25. augusta 2002, celkom spolu na tri roky. Hoci od tohto termínu uplynul takmer jeden rok, nedošlo k určeniu termínu hlavného pojednávania, prípadne k termínu verejného zasadnutia na predbežné prerokovanie obžaloby. Nie je možné prehliadnuť, že vec napadla na okresný súd už 11. apríla 2001, keď najvyšší súd uznesením zo 4. apríla 2001 odňal vec

Okresnému súdu v Prievidzi a prikázal ju okresnému súdu, pričom na Okresný súd v Prievidzi obžaloba krajského prokurátora v Trenčíne napadla ešte 26. novembra 2000. Tieto priedahy vo veci spôsobil prevažne nesprávny pracovný postup okresného súdu (postúpenie veci Krajskému súdu v Trenčíne, rozhodnutie o väzbe samotným predsedom senátu a rozhodovanie o príslušnosti súdu na konanie). Nebyť popísaných skutočností mohlo sa začať konať vo veci po 11. apríli 2001. Najvyšší súd nezistil ani iné závažné dôvody na predĺženie lehoty trvania väzby. Tými treba rozumieť napríklad opakovane vznášané neúspešné námietky zaujatosti členov senátu, neopodstatnené výmeny obhajcov, dlhšie trvajúcu chorobu sudcu alebo členov senátu, predlžovanie konania v dôsledku sebaoškodzovania sa obvineného. Za takýto dôvod však nie je možné považovať nečinnosť alebo liknavosť súdu, prípadne opakované procesné pochybenia súdu, ktoré nemali pôvod v konaní obvinených.

Nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 137/02-38 z 22. januára 2003 bolo vyslovené, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 8/02 porušil právo F. K. na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Okresnému súdu prikázal vo veci konať a F. K. priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk.

III. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...). Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priedahov...“.

Podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd „Každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných priedahov...“. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná ...“. Ústavný súd považuje za potrebné predovšetkým zdôrazniť, že nálezom č. k. I. ÚS 137/02-38 z 22. januára 2003 bolo už vyslovené porušenie rovnakých práv spoluobžalovaného sťažovateľa F. K. a niet dôvodu, aby skutkové a právne závery tam vyslovené neboli použité mutatis mutandis aj v tejto veci.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním vecí na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa

týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS. 70/98). Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

1. Vzhľadom na vyššie uvedené východiská považuje ústavný súd za potrebné zaoberať sa predovšetkým otázkou, či trestná vec vedená na okresnom súde proti sťažovateľovi a ďalším obvineným je z hľadiska právneho alebo faktického vecou zložitou.

V tejto súvislosti treba prisvedčiť okresnému súde, že táto trestná vec je najmä zo skutkového hľadiska zložitá z dôvodu, že 17 zväzkov spisu obsahuje 5 760 strán, pričom treba prihliadnuť aj na pripojený spis sp. zn. 5 T 181/01 týkajúci sa sťažovateľa, ktorý má 644 strán, a sčasti aj na ďalší pripojený spis sp. zn. 5 T 180/01, ktorý má 807 strán a ktorý sa týka dnes už nebohého I. M., voči ktorému bolo trestné stíhanie zastavené. Je zrejmé, že preštudovanie takého kvantitatívne rozsiahleho spisu je časovo náročné. Trestnú vec však treba považovať za skutkovo a právne náročnú a zložitú aj preto, že v obžalobe vymedzené skutkové deje sú komplikované a náročné tak na zisťovanie skutkového stavu, ako aj na hodnotenie dokazovania.

2. Ďalej sa ústavný súd zaoberal správaním sťažovateľa ako obvineného v trestnom konaní vtom zmysle, či on svojim postupom nespôsobil, že trestná vec doposiaľ nie je ukončená. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že nijaké skutočnosti, ktoré by zo strany sťažovateľa mohli mať vplyv na rýchlosť a plynulosť trestného konania pred okresným súdom, neboli zistené. Pokiaľ sťažovateľ využil svoje právo požadovať prepustenie z vyšetrovacej väzby na slobodu, nie je takéto jeho konanie možné pričítať v jeho neprospech v súvislosti so skúmaním rýchlosti a plynulosti trestného konania. Práve naopak, zo strany sťažovateľa šlo iba o realizáciu jedného z jeho najpodstatnejších obhajobných práv.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnom konaní.

Okresnému súde bola trestná vec sťažovateľa prikázaná uznesením najvyššieho súdu zo 4. apríla 2001, pričom bola zároveň odňatá Okresnému súde v Prievidzi. Najvyšší súd teda ustálil, že vecne a miestne príslušným súdom je okresný súd. Spis došiel okresnému súde 11. apríla 2001. Napriek stanovisku najvyššieho súdu okresný súd uznesením sp. zn. 5 T 66/01 zo 16. mája 2001 postúpil trestnú vec sťažovateľa na prejednanie Krajskému súde v Trenčíne. Vyvolal tým pomerne dlhotrvajúce konanie, v ktorom sa riešili otázky miestnej a vecnej príslušnosti súdov. Táto procedúra bola ukončená až uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Ndt 2/2002 z 18. januára 2002, ktorým bolo vyslovené, že príslušným na vykonanie konania v prvom stupni v tejto trestnej veci je okresný súd. Spis sa vrátil z najvyššieho súdu 28. januára 2002.

Podľa názoru ústavného súdu obdobie od 16. mája 2001 do konca januára 2002 treba považovať za zbytočný prietah v zmysle článkov ústavy, listiny a dohovoru, ktorých porušenie sa namieta. Akékoľvek pochybnosti o miestnej a vecnej príslušnosti okresného súdu sa uznesením najvyššieho súdu z 18. januára 2002 skončili a nič nebránilo tomu, aby okresný súd vytýčil hlavné pojednávanie, resp. neverejné zasadnutie na predbežné prejednanie obžaloby. V tejto súvislosti treba konštatovať, že pôvodný zákonný sudca M. K. termín hlavného pojednávania alebo neverejného zasadnutia vytýčiť nemohol, lebo 12. februára 2002 mu bola trestná vec predsedníčkou okresného súdu odňatá z dôvodu, že minister spravodlivosti Slovenskej republiky mu dočasne pozastavil výkon funkcie sudcu v dôsledku podaného návrhu na začatie disciplinárneho konania. Zároveň predsedníčka okresného súdu pridělila trestnú vec na prejednanie a rozhodnutie súčasnej zákonnej sudkyňi JUDr. K. S.

Pokiaľ ide o skúmanie správania sa okresného súdu v ďalšom období (po januári 2002), ústavný súd odkazuje na svoje závery uvedené v náleze sp. zn. I. ÚS 137/02, z ktorých

vyplýva, že ,je daná jednoznačná príčinná súvislosť medzi opatrením predsedníčky okresného súdu a skutočnosťou, že novo určená zákonná sudkyňa musela začať znova študovať trestný spis, ktorý už predchádzajúci zákonný sudca mal naštudovaný. Ide o skutočnosť, za ktorú je objektívne zodpovedný z hľadiska namietaného porušenia základného práva okresný súd. Inak povedané, keby nevznikla potreba trestnú vec odňať pôvodnému zákonnému sudcovi, nevznikla by ani potreba nového naštudovania trestného spisu novou zákonnou sudkyňou.

Ústavný súd objektívnu zodpovednosť okresného súdu opiera predovšetkým o závery, ktoré vyplývajú z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. Ntv-II 87/02 z 15. augusta 2002. Najvyšší súd ako vrcholný orgán sústavy všeobecných súdov a ako jediný orgán oprávnený rozhodovať tak o odňatí a prikázaní trestných vecí, ako aj o sporoch o príslušnosť v prípadoch súdov nemajúcich iný spoločne nadriadený súd zaujal jednoznačné stanovisko, podľa ktorého vecne i miestne príslušným na prejednanie a rozhodnutie v trestnej veci sťažovateľa je okresný súd. Zároveň tiež konštatoval, že nesprávnym pracovným postupom okresného súdu, a to postúpením veci Krajskému súdu v Trenčíne, rozhodnutím o väzbe samotným predsedom senátu a rozhodovaním o príslušnosti súdu na konanie, došlo k tomu, že sa nezačalo konať o veci po 11. apríli 2001. Najvyšší súd výslovne dospel k záveru, že „nečinnosť alebo liknavosť súdu, prípadne opakované procesné pochybenia súdu, ktoré nemali pôvod v konaní obvinených“, nie je možné považovať za dôvody, kvôli ktorým by bolo možné predĺžiť lehotu trvania väzby“. Ústavný súd preto dospel k záveru, že od 16. mája 2001 došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zo strany okresného súdu. Tento stav doposiaľ trvá. Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Vzhľadom na citované ustanovenie ústavný súd prikázal okresnému súdu v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 5 T 8/02 konať. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť. To znamená, že neprichádza do úvahy zrušenie rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedenie do pôvodného stavu. V danom prípade ústavný súd považoval vzhľadom na všetky okolnosti prípadu, ako aj na zásadu spravodlivosti za primerané priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk. V tejto súvislosti treba tiež uviesť, že doba trvania väzby bola u sťažovateľa kratšia ako v prípade spoluobžalovaného K. Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.